

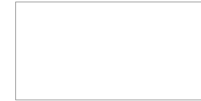
Brieven gebiedspartners over het Ruimtelijk Voorstel en reacties hierop van Gedeputeerde Staten

Reactie op 80%-versie

- Lid GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel
- Reactie gemeente Alphen aan den Rijn op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng gemeente Alphen aan den Rijn
- Reactie gemeente Krimpenerwaard op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng gemeente Krimpenerwaard
- Reactie Glastuinbouw Nederland op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng Glastuinbouw Nederland
- Lid GS-brief - Reactie Handreiking puzzel Haagse Regio
- Reactie gemeente Vlaardingen op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- Lid GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel - Vlaardingen
- Reactie gemeente Nieuwkoop & Kaag en Braassem op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- Lid GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel - Nieuwkoop & Kaag en Braassem
- Reactie VZHG op 80%-versie Ruimtelijk voorstel
- Lid GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel – VZHG
- Reactie VNO-NCW West op 80%-versie Ruimtelijk Voorstel

Reactie op conceptversie bij Commissie en PS

- Brief GlastuinbouwNL over Ruimtelijk Voorstel
- GS-brief Ruimtelijke puzzel - Reactie op 2e inbreng Glastuinbouw Nederland
- Brief VZHW over proces Ruimtelijk Voorstel
- Lid GS-brief aan VZHW - proces Ruimtelijk Voorstel waterschappen
- Brief namens landelijke gemeenten Zuid-Holland over Ruimtelijk Voorstel
- Brief Gemeente Katwijk over Ruimtelijk Voorstel
- Brief gemeente Hoeksche Waard over Ruimtelijk Voorstel
- Lid GS-brief aan Hoeksche Waard - Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel
- Brief LTO Noord over Ruimtelijk Voorstel
- Brief gemeente Rotterdam over Ruimtelijk Voorstel
- Brief HISWA-RECRON over Ruimtelijk Voorstel
- Brief NVWK over Ruimtelijk Voorstel

Aan gebiedspartners Ruimtelijke Puzzel

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Geachte gebiedspartner Ruimtelijke Puzzel,

In de afgelopen periode heeft u, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de [Ruimtelijk Voorstel: Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#), als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg willen wij u nogmaals hartelijk bedanken voor uw inbreng en betrokkenheid.

In deze bijlage vindt u mijn reactie op de rode draden die wij uit de inbreng van gebiedspartners hebben gehaald tijdens het proces van totstandkoming van het Ruimtelijk Voorstel. U hebt gereageerd op de ambtelijke conceptversie die wij in september met u deelden en bestuurlijk en ambtelijk bespraken.

Opstap naar vervolg

Tijdens het puzzeltraject hebben wij laten zien dat niet meer alles kan in Zuid-Holland. Om een toekomstbestendig Zuid-Holland te kunnen vormgeven zullen keuzes gemaakt moeten worden. Met het Ruimtelijk Voorstel zetten Gedeputeerde Staten een eerste stap die de nieuwe koers op hoofdlijnen schetst. Dit Voorstel bespreken we in november en december met Provinciale Staten. Het vormt het startpunt welke stap voor stap tot concretere keuzes gaat leiden. We zijn dus nog niet klaar. Integendeel.

Ook in 2024 gaat het proces verder. We voorzien een aantal bestuurlijke momenten tot het einde van 2024 waarop we verder het gesprek met u als gebiedspartner aangaan over te maken stappen en keuzes. Deze momenten organiseren we gebiedsgericht, omdat we in de ruimtelijke puzzel vanuit de lagenbenadering redeneren. Een uitnodiging voor het eerstvolgende gesprekmoment in 1^e helft februari 2024 ontvangt u afzonderlijk aan deze brief. De nadere planning van het vervolgproces en verdere bestuurlijke momenten volgend jaar ontvangt u begin 2024.

Algemene punten uit reacties

- *Analyse en hoofdrichting in het stuk worden breed herkend en erkend. Men onderschrijft dat er keuzes nodig zijn. Inzet op kwaliteit, brede welvaart, water en bodem sturend vormen een goede leidraad.*

We zijn blij om te constateren dat de hoofdlijn in onze nieuwe koers en analyse daaronder herkend wordt en steun vindt. Met onze koers die brede welvaart centraal stelt en focus legt op versterken van kwaliteit ten opzichte van kwantiteit, willen we werken aan een toekomstbestendig en krachtig Zuid-Holland.

- *Er is grote behoefte aan nadere uitwerking en concretisering van de geschetste koers. Meer scherpte en duiding in keuzes is nodig, als ook inzicht in effecten ervan. Hoe werkt dit uit in gebieden en concretere projecten, en op kaart?*

De behoefte aan uitwerking en concretisering herkennen we. Die hebben wij ook. Onze nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel schetst op hoofdlijnen de inrichting van de ruimte in onze provincie. In gesprek en afstemming met onze partners werken we komende periode stapsgewijs aan een verdere uitwerking van de koers en de keuzes die daarbij horen. Dit doen we zowel thematisch als gebiedsgericht. We willen daarbij ook de effecten van keuzes nader in beeld brengen.

- *Het stuk heeft een sterk agenderend karakter. Bij veel partners leeft de behoefte om concrete claims en dilemma's richting Rijk nu goed te adresseren.*

Het Ruimtelijk Voorstel bevat op hoofdlijnen een koers en afwegingskader hoe de provincie het beste de ruimte kan ordenen, uitgaande van de maatschappelijke opgaven en wettelijke doelen waaraan we als provincie moeten voldoen. Het Voorstel agendeert daarnaast diverse vraagstukken waarop nationale sturing nodig is (hoofdstuk 6.3), bijvoorbeeld het zoetwaterverdeelvraagstuk en de waterveiligheid op lange termijn. Het zijn onderwerpen die in onze optiek erg bepalend zijn voor mogelijke regionale en bovenregionale keuzes in onze fysieke leefomgeving. Deze onderwerpen agenderen we dan ook in onze gesprekken met het Rijk.

Verder gaan we met u en andere partners werken aan verdere concretisering van de koers uit het Ruimtelijk Voorstel. Dat proces levert ons inzicht op in de thematische en gebiedsgerichte opgaven, de keuzemogelijkheden en dilemma's. De oogst van dit proces vormt mede de input voor het gesprek met het Rijk en meerjarige bestuurlijke afspraken (het Ruimtelijk Arrangement) die wij, mede namens onze partners, met het Rijk willen gaan maken. Het proces van afspraken met het Rijk is nu nog wat ongewis, daar dit mede afhankelijk zal zijn van de kabinetsvorming.

- *Het is niet altijd scherp wat Rijk nu gevraagd heeft. Ook is het onduidelijk hoe programma's zich nu tot elkaar verhouden en wat wel of niet wordt overgenomen. ZH-PLG als voorbeeld.*

De minister van VRO heeft in 2022 aan de provincies gevraagd om in een provinciaal Ruimtelijk Voorstel duidelijk te maken hoe de realisatie van de verschillende nationale opgaven gecombineerd kunnen worden met de regionale doelen en ambities op het

gebied van ruimte. Het Rijk heeft daarin in het Startpakket¹ in december 2022 aan provincies een veelvoud aan opgaven op hoofdlijnen geschetst. Het Rijk heeft zelf niet aan prioriteitsstelling tussen al deze opgaven gedaan². Ook is lang niet alles in deze opgaven scherp of concreet gemaakt. Wij hebben in het Ruimtelijk Voorstel de individuele opgaven in samenhang geanalyseerd. Het resultaat is een integrale ontwikkelkoers. Deze koers vormt een beleidskader voor de thematische en gebiedsgerichte programma's waar wij met onze partners aan werken, zoals ZH-PLG- en NOVEX-gebieden. Het Rijk zal het Ruimtelijk Voorstel ook benutten als input voor de Nota Ruimte waaraan zij de komende periode werkt.

Aandachtspunten omtrent proces

- *Partijen uiten hun zorg over het doorlopen proces. De snelheid ervan is hoog en er is zorg over de mogelijkheid om in dit proces als partner goed betrokken te kunnen zijn. Partijen vinden betrokkenheid en actief kunnen meedenken belangrijk.*

Op verzoek van het Rijk zijn we in kort tijdsbestek aan de slag gegaan om een Ruimtelijk Voorstel te ontwikkelen. Wij hebben ons daarbij niet beperkt tot de beantwoording van de vragen die het Rijk ons heeft gesteld, maar hebben ook op hoofdlijnen een gebiedsoverstijgende toekomstbestendige koers opgesteld. Zodoende beogen we voor Zuid-Holland belangrijke punten te agenderen, zowel voor onszelf als voor de Nota Ruimte.

Wij zijn ons vanaf de start van dit proces eind 2022 bewust geweest dat de totstandkoming van een Ruimtelijk Voorstel, met een actieve rol van Provinciale Staten en betrokkenheid van inwoners en gebiedspartners, tijd kost. De minister heeft ons bij zijn verzoek echter weinig tijd gegeven. Het proces tot nu toe hebben we dan ook ervaren als een hogedrukpan. Toch is het ons gelukt om in de beperkte tijd de beoogde producten op te leveren, met inbreng en betrokkenheid van onze gebiedspartners en inwoners. Er zijn meerdere sessies geweest en een online raadpleging gehouden. Door begin 2024 de hoofdplanning met u te delen, hopen we dat u zich beter voorbereid voelt op het proces met de vervolgstappen.

- *Er is bij gemeenten onduidelijkheid over de rol van provincie in kader van het Ruimtelijk Voorstel in relatie tot de rol volgens de Omgevingswet van gemeenten en gemeenteraden bij ruimtelijke planvorming.*

In de afgelopen periode bemerken wij een toenemende maatschappelijke behoefte aan actievere sturing en regie bij ruimtelijke vraagstukken. De hernieuwde regie van het Rijk op de ruimtelijke ordening zien we daar ook als uiting van.

¹ [Provinciaal startpakket fysieke leefomgeving | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

² [GS brief aan PS - Ruimtelijke puzzel – Analyse en duiding Startpakket](#)

In de diverse gesprekken, ook ten behoeve van het Ruimtelijk Voorstel, is door partijen aangegeven een meer overkoepelende sturende afdwingbare rol van het Rijk én provincie te waarderen op lastige (bovenlokale) keuzepunten. Wel merken we daarbij op dat ieder dat benoemt vanuit de wens dat eigen belangen met impact op de bredere omgeving mede door de provincie worden geregeld via het overkoepelend kader. Juist dit raakt aan het punt dat niet alles meer kan en dat keuzes gemaakt moeten worden.

Op grond van de in de Wet op de ruimtelijke ordening en de Omgevingswet beschreven rol werkt de provincie aan het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving, een goede omgevingskwaliteit voor inwoners en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Provinciale Staten stellen via het omgevingsbeleid ruimtelijke kaders op, die bovenlokale sturing geven aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Vanuit provinciaal belang stuurt en stimuleert de provincie op de leefomgeving. Wij doen dit vanuit de Omgevingswet uiteindelijk met het Omgevingsbeleid (visie, verordening en programma).

Zowel bij het Ruimtelijke Voorstel, de aanscherping van de koers en bij de doorvertaling naar het omgevingsbeleid betrekken we inwoners, belanghebbenden en gebiedspartners, waaronder onze gemeenten en waterschappen (ambtelijk en bestuurlijk). We laten het aan de bestuurders van de desbetreffende gemeenten en waterschappen om ook hun gemeenteraad en algemeen besturen indien gewenst hierover separaat te informeren en/of te betrekken.

- *Hoe gaat het vervolgproces en governance/rolverdeling daarop nu uitzien? Bouw voor het vervolg voor nadere gebiedsuitwerking en concretisering (meer) tijd in. En doe dit nadrukkelijk samen met andere partijen.*

We willen graag samen met onze gebiedspartners de concretisering en thematische en gebiedsgerichte uitwerking van onze nieuwe koers verder oppakken. Dit willen we vormgeven in samenhang met al lopende inhoudelijke programma's in onze provincie als het ZH-PLG, NOVEX-gebieden en pMIEK. Een concretere planning en inzicht in het vervolgproces werken we op dit moment uit en volgt later in een apart bericht/brief aan onze partners.

In februari a.s. - dus na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel door Provinciale Staten – nodig ik de portefeuillehouders RO van gemeenten en waterschappen uit voor een vervolg gespreksronde over de Ruimtelijke Puzzel, waarin we onze ideeën voor de inrichting van het vervolgproces kunnen bespreken en nadere afspraken kunnen maken over de inhoudelijke uitwerkingen.

- *Welke keuzes worden in dit vervolgproces van Ruimtelijke Puzzel gemaakt? En wat vindt op andere tafels plaats?*

We beogen stap voor stap in het vervolg concretere keuzes nader te verkennen en uit te gaan werken. Waar dat kan werken we in het vervolg via de lijn van reeds lopende (of reeds gestarte) thematische trajecten, zoals Regionale Energiestrategieën, Provinciaal Meerjarenprogramma Investerings Energie en Klimaat, Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied, Regionale Realisatieagenda's Wonen en de Ruimtelijk-economische visie. De huidige stand van denken en afspraken in die trajecten vormden ook harde input voor ons Ruimtelijk Voorstel. Waarbij we bestaande bestuurlijke afspraken in stand houden.

Ook werken we via een gebiedsgericht spoor onderdelen uit het Ruimtelijk Voorstel nader uit. De verschillende sporen samen vormen het ontwikkelingsproces en voorportaal voor herziening van het provinciale omgevingsbeleid.

- *Waar wordt richting geboden op mogelijke schuarpunten tussen het Ruimtelijk Voorstel en bijvoorbeeld processen van de NOVEX-gebieden of ZH-PLG-gebieden?*

We hebben de voorlopige oogst van de in ontwikkeling zijnde ontwikkelperspectieven van onze NOVEX-gebieden (Zuidelijke Randstad, Rotterdamse Haven, Groene Hart en Schiphol) gebruikt voor het opstellen van het Ruimtelijk Voorstel. Dat Voorstel benut de provincie nu als kader voor de verdere uitwerking van de ontwikkelperspectieven.

De verschillende ontwikkelperspectieven van de NOVEX-gebieden tellen niet automatisch op naar een integrale visie voor Zuid-Holland in lijn met onze nieuwe koers voor een Toekomstbestendig Zuid-Holland. Wij zijn ons bewust dat tussen de NOVEX-gebieden onderling mogelijke schuarpunten ontstaan, zoals tussen woningbouw in of nabij de haven versus meer (milieu)ruimte voor de haven. In ons vervolgetraject gaan wij in samenspraak met partners deze schuarpunten afwegen om te komen tot een integrale en afgewogen keuzes en een visie.

- *Het is niet erg duidelijk hoe 'nieuwe koers' zich verhoudt met huidige afspraken/trajecten, bijv. NOVEX-gebieden, ZH-PLG, maar ook over wonen, werken, RES-zoekgebieden, zoektocht nieuwe drinkwaterwingebieden.*

Gemaakte afspraken, zoals de afspraken rondom woningbouw, blijven in stand. Waar dat kan wordt in de uitwerkingstrajecten rekening gehouden met de nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel. De koers in het voorstel kijkt nadrukkelijk verder vooruit, naar de ontwikkelingslijn van Zuid-Holland voor de periode na 2030, richting 2050 en waar mogelijk verder. De verhouding tussen bestaande thematische trajecten en het Ruimtelijk Voorstel, alsmede de relatie tussen de NOVEX-gebieden en het Ruimtelijk Voorstel is hierboven beschreven.

Diversiteit in uitwerking

- *Zuid-Holland kenmerkt zich door grote verscheidenheid in landschappen, dorpen en steden. Wat maakt deze provincie en haar deelgebieden nu uniek, ook voor de toekomst? Hoe pakt de generieke koers uit het Ruimtelijk Voorstel in diverse*

delen uit? Welke schuurpunten zien we dan, en welke richting kiezen we dan? Er wordt geconstateerd dat de verschillen tussen delen in Zuid-Holland groot zijn, gaan we dat ook terugzien in een gedifferentieerd beleid? Meerdere gebiedspartners doen het aanbod om gebiedsgerichte doorvertaling te maken aan de hand van deze koers, en daar samen actief met partners over in gesprek te gaan.

Onze provincie kenmerkt zich in een grote diversiteit aan type gebieden, steden en dorpen. Het Ruimtelijk Voorstel biedt een generieke basis voor heel Zuid-Holland, waarmee verdere uitwerking en doorvertaling in deze concretere deelgebieden mogelijk is. Diverse partijen hebben de afgelopen periode ons ook het aanbod gedaan om een gebiedsgerichte doorvertaling te maken. We bezien momenteel hoe we deze biedingen mee kunnen nemen in het vervolgproces. Het vervolgproces wordt op dit moment ontworpen en hierover informeren we gebiedspartners op een later moment.

- *Welke instrumenten zijn mogelijk t.b.v. de realisatie van de koers?*

In de uitwerking van de koers onderzoeken we of nieuw instrumentarium nodig is en hoe nieuw instrumentarium eruit kan zien om de opgaven aan te pakken. Daarover maken we o.a. met het Rijk bestuurlijke afspraken (in het Ruimtelijk Arrangement).

Inhoudelijke punten

- *Concretisering van begrippen en uitwerking van begrippen gewenst: brede welvaart, kwaliteit, intensiveren, vitaliteit, schuifruimte, etc. Is het de bedoeling dat deze begrippen ook gebiedsgericht worden gemaakt?*

In het Ruimtelijk Voorstel stellen we brede welvaart, kwaliteit en toekomstbestendigheid centraal. Naar aanleiding van de ontvangen reacties hebben we begrippen als brede welvaart verder uitgewerkt. In het vervolgtraject onderzoeken we met onze partners de doorwerking en toepassing van deze begrippen. We werken onze bevindingen concreet uit, bijvoorbeeld in concrete instrumenten en afspraken die wij daarover met het Rijk willen maken. Daarin kan de betekenis bijvoorbeeld van het begrip 'kwaliteit' en 'vitaliteit' nader thematisch en gebiedsgericht worden geduid.

- *Niet alle onderwerpen komen even sterk terug in het Ruimtelijk Voorstel. Een aantal onderwerpen, zoals mobiliteit, recreatie, greenports, Noordzee worden in het concept Ruimtelijke Voorstel dat is gedeeld te weinig teruggezien. Behoeft om doorwerking van het belang van vitaliteit sterker te laten terugkomen in het Ruimtelijk Voorstel.*

Ten opzichte van eerdere ambtelijke concepten die zijn besproken met onze partners zijn diverse onderwerpen verder uitgewerkt in het Ruimtelijk Voorstel dat door ons ter vaststelling aan Provinciale Staten is aangeboden. Onderwerpen als mobiliteit en greenports komen dan ook sterker terug ten opzichte van eerdere conceptstukken. Thema's die nog meer uitwerking vragen, zoals doorwerking en invulling van het begrip vitaliteit, kunnen terugkomen in de volgende uitwerkfase.

- *Gebiedspartners vragen zich af hoe verschillende voorgenomen keuzes / te maken keuzes die onderdeel uitmaakte van het concept Ruimtelijk Voorstel gelezen moeten worden. Inhoudelijke punten die daarbij veel genoemd zijn;*
 - *mogelijkheden voor woningbouw buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD);*
 - *de vereiste van 40% sociaal voor nieuwbouwwoningen;*
 - *verhoging van grondwaterstand richting de 20-40 cm onder maaiveld in de veenweidegebieden.*

Het Ruimtelijk Voorstel vormt op hoofdlijnen onze nieuwe koers, die op veel punten om uitwerking vraagt. Het is dan ook een eerste stap. De komende periode gaan we effecten en randvoorwaarden van diverse punten verder verkennen en concretiseren. Ook met onze gebiedspartners, zowel thematisch als gebiedsgericht. In het Ruimtelijk Voorstel dat is voorgelegd aan Provinciale Staten staan deze punten beschreven onder de kopjes ‘Nader uit te werken’.

Mogelijkheden woningbouw buiten BSD

Het Ruimtelijk Voorstel omvat o.a. de richting dat we actiever gaan inzetten op kwalitatieve groei, en niet meer als vanzelfsprekend kwantitatieve behoefteramingen accommoderen, onder meer op gebied van wonen en werken. We beogen daarmee scherper te acteren op wat Zuid-Holland op lange termijn echt krachtiger en toekomstbestendiger maakt. Deze inzet vormt input voor te maken plannen en afspraken op de langere termijn. Tegelijk hebben afspraken in het coalitieakkoord voor de periode 2023-2027 ook gevolgen voor grote uitleggebieden.

Daarbij behouden we onze inzet op het realiseren van wonen en werken binnen bestaand stads- en dorpsgebied. Enerzijds omdat we daarbij kansen zien voor versnelling van de verduurzaming van onze dorpen en steden, en omdat dit past bij een andere grote maatschappelijke opgaven: vergrijzing, waarvoor nabijheid een essentieel element is. We zetten daarvoor het toevoegen van woningen ook al in als middel om vernieuwing en herontwikkeling in onze steden als dorpen te versnellen. Ook zien we veel potentie in aanplakken, splitsen en optoppen voor woningbouw. Met die inzet houden we ook ruimte in het buitengebied voor de grote opgaven zoals verduurzaming van de agrarische sector, de natuur- en biodiversiteitsopgaven, ruimte voor recreatie en een toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

Op korte termijn zal op basis van bestaande bestuurlijke afspraken en huidige programmering circa 8.000 ha buiten bestaand stads- en dorpsgebied aan woningbouw en bedrijvigheid in Zuid-Holland worden gerealiseerd. Dit betreft een klein gedeelte voor werken, verreweg het grootste deel betreft wonen. Ook is in ons coalitieakkoord voor de komende jaren het principe van ‘een straatje erbij’ opgenomen. Het coalitieakkoord vormde een van de bouwstenen voor het Ruimtelijk Voorstel. Dit principe betekent dat in deze coalitieperiode onder voorwaarden, ten behoeve van vitaliteit tot 50 woningen aan randen van bestaande kernen kunnen worden toegevoegd. Hoe dit precies werkt, zal komende periode nader worden uitgewerkt en geconcretiseerd.

40% sociaal voor nieuwbouwwoningen

In het coalitieakkoord is opgenomen dat 40% van de nieuwbouwwoningen sociaal dient te zijn. Dat komt neer op circa 100.000 sociale huurwoningen – met name in de gemeenten die achterlopen bij de opgave om toe te groeien naar 30% sociale woningbouw in de bestaande voorraad. Ook sluiten we aan bij de landelijke afspraken dat minimaal 2 op de 3 nieuwe huizen in de categorie betaalbaar vallen.

De concretisering van deze afspraak uit het coalitieakkoord in het omgevingsbeleid, die dus ook terugkomt in het Ruimtelijk Voorstel, vergt nadere verankering, die gelijktijdig aan het puzzeltraject zal plaatsvinden.

Grondwaterstand naar 20-40cm onder maaiveld

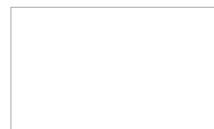
In het concept Ruimtelijk Voorstel (80% versie) dat met u als gebiedspartner is besproken, bevatte het nader uit te werken punt 'verhoging grondwaterstand naar 20-40cm onder maaiveld in veenweidegebieden'. Deze keuzerichting vloeit voort uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de brief van het Rijk over water en bodem sturend.

In het uiteindelijke Ruimtelijk Voorstel is opgenomen dat hiernaar verder onderzoek wordt gedaan, onder andere in het kader van het ZH-PLG. In dit onderzoek wordt gekeken naar de sturingsmogelijkheden en dilemma's voor het mogelijk verhogen van de grondwaterstand naar tussen 40 en 20 cm onder maaiveld in veenweidegebieden. Naar verwachting zal dit gevolgen hebben voor het watersysteem (waterbeschikbaarheid, -overlast en -kwaliteit) en grondgebruik (verdienvermogen). We zien daarbij een belangrijke relatie met nationaal nog te maken keuzes over o.a. zoetwaterbeschikbaarheid en een gewenst nationaal toekomstperspectief voor de land- en tuinbouw.

We herkennen en erkennen dat inzichten hieruit nodig zijn alvorens een daadwerkelijke keuze in afstemming met partners kan worden gemaakt.

- *Verduidelijking nodig in wat koers en concretere keuzes betekenen voor bestaande functies. Voorbeelden: Intensiveren van de stad, wat betekent dat voor huidige verdringing van ruimte voor werken door de woningbouwopgave? Hoe concretiseren we meer bescherming van landbouwgrond, gezien de gelijktijdige opgaven in deze gebieden voor meer ruimte ten behoeve van natuur, water, recreatie?*

We hebben met het Ruimtelijk Voorstel een nieuw beleidskader op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kunnen we nu nog niet schetsen. Dat gaan we onder meer door thematische en gebiedsgerichte uitwerking in het komende jaar verder concretiseren. We doen dat samen met onze (gebieds)partners.

Tot slot

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie ik als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Ik bespreek de koers eerst met onze volksvertegenwoordigers en kom dan begin 2024 graag weer in gesprek met u. Er is nog veel werk te verzetten en dat doen we graag samen met u en andere gebiedspartners. Ik kijk dan ook uit naar ons volgende gesprek in februari.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Provinciale Staten van Zuid-Holland
t.a.v. de Statenleden
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Zaaknummer
3209999

Contactpersoon

Onderwerp
Reactie op Ruimtelijke koers Provincie Zuid-
Holland

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaanrijn.nl
Website: www.alphenaanrijn.nl

Datum
3 oktober 2023

Team Project- en
Accountmanagement Ruimte

Geachte college van Gedeputeerde Staten,

Afgelopen week besloot u over het versturen van de Ruimtelijke koers aan de Minister van Binnenlandse Zaken. Via deze weg maken wij onze reactie op het concept van de Ruimtelijke koers kenbaar.

Wij herkennen ons in de grote ruimtelijke uitdagingen die in de Ruimtelijke koers worden omschreven en in de noodzaak om keuzes te maken voor een toekomstbestendige provincie. De ruimtelijke koers maakt ook duidelijk dat er veel werk aan de winkel is. Voor heel wat opgaven weten we nog niet goed wat de oplossing is en welke ruimtelijk implicaties ze hebben. Met name de transities van de landbouw en energie, en bodem en water sturend, brengen zoveel vragen mee dat keuzes nog niet goed te maken zijn. Een aantal keuzes die in de Ruimtelijke koers voorgesteld worden, vragen dan ook om nadere uitwerking en maatwerk. Wij verzoeken u om in het vervolgproces tijd te nemen voor het beter doorgronden van keuzes, te onderzoeken wat de consequenties ervan zijn en deze waar nodig bij te stellen, voordat ze worden vertaald in omgevingsbeleid.

Als gemeente van landschap én stad, bieden we u aan om een aantal keuzes bij ons in de praktijk verder uit te werken, samen kennis op te doen, te experimenteren en zo te ontdekken wat de opgaven nu precies zijn. Te ontdekken hoe verschillende systemen en lagen op elkaar inwerken en hoe oplossingen precies kunnen werken. Wij experimenteren reeds met bodem en water sturend, werken met de regio aan een energiecluster in de stedelijke as Katwijk-Leiden-Alphen aan den Rijn, zoeken naar mogelijkheden om schuifruimte op bedrijventerreinen met hoge milieucategorie te benutten voor circulaire economie, enzovoorts. Wij gaan graag hierover het gesprek met u aan.

Ruimtelijke uitwerking

Wij hebben verder een aantal aandachtspunten voor de Ruimtelijke koers waarvan we de belangrijkste met u willen delen. Een gedetailleerde inhoudelijke reactie zal ambtelijk gedeeld worden.

De koers bevat keuzes waarvan de ruimtelijke uitwerking nog moet blijken. Wij zijn erg benieuwd hoe sectoraal omschreven keuzes landen in een integraal ruimtelijk advies en hoe de ruimtelijke afweging in de praktijk plaats zal vinden. De combinatie van keuzes zal in de praktijk niet altijd mogelijk zijn, gezien de ruimtevraag die ermee gepaard gaat of zelfs de tegengestelde werking ervan. Vraag is welke keuze prevaleert en hoe besluitvorming hierover tot stand komt.

Een aantal opgaven vragen om maatwerk, waardoor generieke keuzes ons inziens niet mogelijk zijn. Een goed voorbeeld is peilopzetting, wat alleen kan op locaties met een puur agrarische bestemming, binnenstedelijke locaties en verstedelijkt platteland zijn hiervoor niet zonder meer geschikt. Het watersysteem is dermate complex, dat wij oproepen op om ruimte te bieden aan lokale afwegingen, waarbij goed onderbouwd tot prioriteitsstelling kan worden gekomen.

Meer op detailniveau vragen we aandacht voor de volgende onderwerpen:

- er wordt veel over energie en netcongestie gesproken, we verzoeken om ook de koppeling te maken met een integraal energiesysteem en daarin ook warmte mee te nemen. Dit gaat grote investeringen en ruimteclaims vragen;
- we delen de zorgen over de beschikbaarheid van een betaalbare woningvoorraad. De maatregel dat 40% van de nieuwbouw sociaal moet zijn roept echter vragen op. Als hiermee sociale huur bedoeld wordt, komt woningbouw verder onder druk te staan omdat projecten onhaalbaar worden. Maatwerk speelt een grote rol; in onze regio zien we naast de sociale opgave een groeiende druk op het middensegment (huur tot € 1000, koop tot 250.000 en 355.000) bij achterblijvende realisatie. Liever zien we meer nadruk op het middensegment;
- u geeft aan dat zoekgebieden voor de RES nu bepaald zijn op basis van “de minste belemmeringen” en dat de provincie nu een visie gaat opstellen waar deze “het meest gewenst en nodig zijn”. Kunt u aangeven wat de gevolgen zijn voor het RES-proces en de rol van gemeenten hierin?;
- het NOVEX-gebied Groene Hart gaat over veel meer dan enkel de bodemdaling en wateropgave die in de ruimtelijke puzzel wordt geschetst. We verzoeken het ontwikkelperspectief voor het Groene Hart over te nemen, waarin ook bedrijvigheid, mobiliteit, wonen, natuur en energie aan de orde komt.

Rol regio

Samen met de 13 gemeenten in de regio Holland-Rijnland leggen we de ruimtelijke puzzel, die we vertalen in de Regionale investeringsagenda (RIA). Deze agenda vormt een aanbod van concrete activiteiten om onderdelen van de Ruimtelijke koers te realiseren. Onderdeel van de RIA is de ontwikkeling van de stedelijke as Katwijk – Leiden – Alphen aan den Rijn, die goede condities biedt om meerdere ruimtelijke opgaven te laten landen. Samen met de regio lichten we de keuzes die we regionaal maken graag toe en verzoeken u deze te betrekken in de Ruimtelijke koers.

Zaaknummer
3209999

Datum
3 oktober 2023

Blad
3 van 3

Gezamenlijke zoektocht

We werken graag mee aan een toekomstbestendige provincie en het doordenken van de ruimtelijke puzzelstukjes. Wij bieden aan bij ons en in onze regio ervaring op te doen en zien uit naar een prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,
de secretaris, de burgemeester,

K. van Veen

mr. drs. J.W.E. Spies

Gedeputeerde Staten

Contact

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2023-843572592
DOS-2022-0003410

Uw kenmerk
3209999

Bijlagen
-

Aan B&W gemeente Alphen aan den Rijn

Onderwerp:

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Alphen a/d Rijn

Geacht College van B&W,

Dank voor de brief die wij van u mochten ontvangen in het kader van de Ruimtelijke puzzel. De afgelopen periode heeft u, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de *Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland*¹, ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg willen wij u nogmaals hartelijk bedanken voor uw inbreng en betrokkenheid en reageren wij op uw brief.

In uw brief vraagt u onder andere aandacht voor het vervolgproces en het tijd nemen voor beter doorgronden van keuzes. Ook schetst u diverse inhoudelijke aandachtspunten, zoals mogelijke waterpeilopzet en 40% sociaal voor woningbouw en doet u de oproep voor gezamenlijke nadere uitwerking.

In de brief 'Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel', die u onlangs van gedeputeerde Koning hebt ontvangen, gaan we op diverse door u en vanuit andere gebiedspartners onder de aandacht gebrachte punten nader in. Deze brief hebben we breed verspreid onder al onze gebiedspartners voor de Ruimtelijke puzzel.

Op een aantal punten uit uw brief, waarop in de brief van gedeputeerde Koning nog niet is ingegaan, reageren we via deze brief.

Energie, RES en netcongestie

In uw brief vraagt u aandacht bij de uitwerking van thematiek van energie en netcongestie de koppeling te maken met een integraal energiesysteem en daarbij ook warmte mee te nemen. Ook geeft u aan benieuwd te zijn naar de beoogde uitwerking van de zoekgebieden uit de RES en mogelijke gevolgen voor het RES-proces en rol van gemeenten daarin.

¹ [Ruimtelijk Voorstel: Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#)

We herkennen de grote opgave op het gebied van energie zowel aangaande de productie als het netwerk dat nodig is. Daarbij hebben we ook oog voor de hindernissen rond bijvoorbeeld netcongestie en kansen rondom warmte als energiebron. Warmte maakt ook onderdeel uit van de pMIEK. Verder houden we ons conform het coalitieakkoord aan de opgave voor duurzame energieproductie op land en zetten we ons in om die te realiseren. Daarvoor ondersteunen we onze partners bij de realisatie en optimale inpassing van locaties in zoekgebieden die in de RES'en zijn benoemd en waarover eerder afspraken zijn gemaakt. Hoe dit preciezer uitwerkt voor de rol van gemeenten maakt onderdeel uit van de nadere uitwerking van het coalitieakkoord in relatie tot het vervolgproces rondom de RES.

NOVEX-gebied Groene Hart

In relatie tot het NOVEX-gebied Groene Hart verzoekt u het ontwikkelperspectief over de volle breedte, naast de opgaven van bodemdaling en water, over te nemen in de ruimtelijke puzzel. Het ontwikkelperspectief Groene Hart versie 1.0 hebben wij als advies benut bij het opstellen van het Ruimtelijk Voorstel. De koers in het Ruimtelijk Voorstel is kaderstellend voor verdere uitwerking van het ontwikkelperspectief Groene Hart. In onze bestuurlijke adviesreactie aan bestuurlijk platform Groene Hart (PZH-2023-841754761) gaan we nader in op de aandachtspunten die wij zien in relatie tot het Ruimtelijk Voorstel.

Aanbod regio Holland Rijnland

Samen met de andere gemeenten in de regio Holland Rijnland doet u het aanbod om de Regionale Investeringsagenda te benutten om onderdelen uit de Ruimtelijke Koers van Zuid-Holland te realiseren en verzoekt u deze te betrekken bij het vervolg op het Ruimtelijk Voorstel.

Op dit moment zijn wij bezig het vervolgproces voor de gebiedsgerichte uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel te ontwerpen. Dit doen wij in nauwe samenhang met de lopende gebiedsprocessen rondom ZH-PLG en drie lopende NOVEX-gebieden. We overwegen hiervoor een proces met meerdere uitwerkingssessies in het voor- en najaar van 2024, die we gebiedsgericht gaan organiseren. De hoofdindeling daarvoor baseren we op de lagenbenadering, zoals we dat ook voor de bestuurlijke gesprekken afgelopen september hebben gedaan.

Ter voorbereiding op deze uitwerkingssessies zijn wij van plan de puzzelende regio's, zoals de Holland Rijnland regio, begin 2024 uit te nodigen voor een ambtelijke voorbereidende sessie. De Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland vormt volgens ons een goede basis voor die sessie.

In februari a.s. - dus na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel door Provinciale Staten – nodigt gedeputeerde Koning de portefeuillehouders RO van alle gemeenten en waterschappen uit voor een vervolgesprek over de Ruimtelijke Puzzel, waarin we onze ideeën voor de inrichting van het vervolgproces en rolverdeling zullen bespreken en daarover nadere afspraken kunnen maken.

Tot slot

We hebben met het Ruimtelijk Voorstel een nieuwe koers op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kunnen we nu nog niet zeggen. Dat gaan we onder meer door thematische en gebiedsgerichte uitwerkingslijnen in het komende jaar verder uitvinden en concretiseren.

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zien wij als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets dat we samen met u en andere gebiedspartners willen oppakken.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen

Provinciehuis Zuid-Holland
Gedeputeerde Staten
Postbus 90602
2509LP 'S-GRAVENHAGE

Per e-mail: ruimtelijkepuzzel@pzh.nl

LOCATIE: Stolwijk
UW BRIEF: 26 september 2023
UW KENMERK:

DOCUMENTNUMMER: 1188287
ZAAKNUMMER: 1188259
BIJLAGE(N): 2

BEHANDELD DOOR:
TELEFOON: 14 0182
E-MAIL: info@krimpenerwaard.nl
VERZENDDATUM: 27 september 2023

ONDERWERP: reactie gemeente op het ruimtelijk voorstel van de provincie zuid holland

Geacht college,

Allereerst spreken we onze waardering uit voor het vele werk dat is verzet om tot een Ruimtelijk Voorstel te komen in het proces van het leggen van de Ruimtelijke Puzzel in Zuid-Holland. Wij willen via deze brief graag onze reactie geven op de inhoud en het proces rondom het Ruimtelijke Voorstel zoals dat voorligt en het vervolg. Dit doen wij in het verlengde van onze ambtelijke en bestuurlijke reactie tijdens de georganiseerde werksessies over de Ruimtelijke Puzzel Zuid-Holland in september.

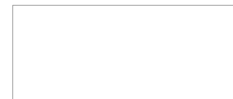
Inhoud

Wij maken ons grote zorgen over de inhoud zoals die nu voorligt en de impact hiervan op diverse grote opgaven in onze gemeente. Voor ons staat ruimte voor een vitale Krimpenerwaard en een vitale gemeenschap centraal.

De Krimpenerwaard ziet zichzelf gesteld voor een forse opgave om zo vitaal te blijven: in balans voor wat betreft inwonerssamenstelling, behoud van voorzieningen en een goede sociale basis. (zie bijlage 1) Met voldoende ruimte om lokaal verbonden werkgelegenheid zich economisch te innoveren en transformeren. Ruimte om belangrijke transitie op het gebied van klimaatadaptatie, landbouw, energieverbruik en opwek en circulariteit tot succes te brengen. Goede verbindingen tussen inwoners, werk en onderwijs. We willen ons ontwikkelen met respect voor ons bodem en watersysteem, met liefde voor ons mooie landschap. We hebben in de afgelopen decennia al veel samen bereikt als het gaat om de realisatie van natuurgebieden.

Wij herkennen in uw voorstel dat ook u veel van deze uitdagingen en transitieopgaven onderschrijft en belangrijk vindt. Het belang van de nabijheid van wonen, werken en voorzieningen, het zorgvuldig omgaan met de open ruimte die we hebben. Goede integrale oplossingen en de snelheid deze complexe opgave vragen meer vertrouwen en ruimte dan dat nu spreekt uit uw voorstel. Een goede balans en voldoende draagvlak vraagt een zorgvuldige aanpak van onderop.

De inhoud zoals die nu voorligt in het Ruimtelijke Voorstel houdt echter onvoldoende rekening met de urgentie van de maatschappelijke behoeftes en in het bijzonder wat er nodig is voor een vitale plattelandsgemeente als Krimpenerwaard op onder andere de gebieden wonen, werken, de energietransitie en een toekomstbestendige agrarische sector. Uit recente onderzoeken die wij hebben uitgevoerd voor onze

woonvisie en visie op bedrijventerreinen blijkt respectievelijk een behoefte aan 4000 woningen (tot 2040) en 35 ha bedrijventerreinen (tot 2040). Dan past dit niet binnen het bestaand stads en dorpsgebied. We zien ook voor de toekomst dat onze landbouwsector de belangrijkste dragers is voor ons landschap. We willen daarbij rekening houden met kwaliteitseisen zoals klimaatadaptatie, identiteit en goede landschappelijk inpassing.

Met een te zwaar en stringente uitwerking van uw beleidsvoornemens ontnemt u daarmee een deel van Zuid-Holland het noodzakelijk toekomstperspectief. Dit zien we onder andere in voorstellen met betrekking tot het verhogen van het grondwaterpeil in veenweidegebieden, een wens om water en natuur meer ruimte te geven en de lijn om zowel voor wonen en werken strikt in te zetten op verdere intensivering binnen het bestaand stads en dorpsgezicht. De stapeling van eisen vraagt creativiteit, innovatie en betrokkenheid van het gebied. Daar is ook vertrouwen voor nodig. Deel van wat u hier voorstelt doorkruist ook het gebiedsproces ZH-PLG, waarin we met betrokkenheid van boeren en natuurorganisaties juist samen tot een nieuw toekomstperspectief willen komen. Inhoudelijk verwijzen we u hiervoor naar onze eerdere brief. (bijlage 2)

Proces

Het proces op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau heeft onder een zeer grote tijdsdruk plaatsgevonden – binnen twee weken zijn twee documenten in drie sessies met ons besproken. Dit doet wat ons betreft geen recht aan de complexiteit en aan de impact van de Ruimtelijke Puzzel. Daarnaast vragen wij ons af wat er is en wordt gedaan met de ambtelijke en bestuurlijke input tot nu toe.

Het vervolg

We willen u dan ook voorstellen om het proces om te komen tot uitwerking van de benodigde opgaven en transitie voor ons gebied meer van onderop op te bouwen. Dit kan door gezamenlijk een brede integrale gebiedsuitwerking op te stellen op de thema's die van belang zijn voor een vitaal platteland – waarin ook de gewenste transitie en hoge kwaliteit concreet worden. Als gemeente zijn en voelen we ons verantwoordelijk voor een vitale Krimpenerwaard in de volle breedte.

Onze inzet is dan ook om hier afspraken over te maken voordat we samen komen tot de startbeslissing die u vraagt voor het ZH-PLG. Neem de toekomst van het landelijk gebied serieus en zoek samen met ons naar de juiste beleidsuitwerking voor de diverse opgaven in Krimpenerwaard om zo voldoende ruimte te realiseren voor wonen, werken, de energietransitie en een vitaal buitengebied.

In januari 2023 hebben we tijdens het bezoek van uw college met u gesproken over de noodzaak voor een integraal plan voor de Krimpenerwaard. Zodat ons gebied zich kan blijven ontwikkelen tot een gebied waar het aantrekkelijk is om te wonen, werken en te recreëren, waarbij we ook rekening houden met de opgaven op het gebied van landbouw, water, natuur en biodiversiteit. We nodigen u graag uit voor een vervolg.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris, de burgemeester,

J. Hennip

P.J. Bouvy-Koene

Bijlage 1: toekomstperspectief Krimpenerwaard
Bijlage 2: eerder verzonden brief gemeente ZH-PLG

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2023-843572592
DOS-2022-0003410

Uw kenmerk
1188259

Bijlagen
-

Aan B&W gemeente Krimpenerwaard

Onderwerp:

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Geacht College van B&W,

Dank voor de brief die wij van u mochten ontvangen in het kader van de Ruimtelijke puzzel. De afgelopen periode heeft u, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de *Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland*¹, ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg willen wij u nogmaals hartelijk bedanken voor uw inbreng en betrokkenheid en willen wij reageren op uw brief.

In uw brief geeft u aan grote zorgen te hebben over de inhoud van het Ruimtelijk Voorstel en de impact voor een vitale Krimpenerwaard. Ook vraagt u aandacht voor het vervolgproces en het tijd nemen voor beter en integraal doorgronden van keuzes. Ook schetst u diverse inhoudelijke aandachtspunten en doet u de oproep voor gezamenlijke nadere uitwerking.

In de brief 'Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel', die u onlangs van gedeputeerde Koning hebt ontvangen, gaan we op diverse door u, en vanuit andere gebiedspartners onder de aandacht gebrachte punten nader in. Deze brief hebben we breed verspreid onder al onze gebiedspartners voor de Ruimtelijke puzzel.

Op een aantal punten uit uw brief, waarop in de brief van gedeputeerde Koning nog niet is ingegaan, reageren we via deze specifieke brief.

Integrale gebiedsuitwerking

In uw brief verwijst naar de noodzaak van een integraal plan voor de Krimpenerwaard, gericht op een vitale Krimpenerwaard. U stelt daarbij voor om het proces om te komen tot uitwerking van de benodigde opgaven en transities voor ons gebied, meer dan het Ruimtelijk Voorstel in uw ogen nu doet, van onderop op te bouwen. Daarbij stelt u dat het van belang is om voldoende rekening te houden met de urgentie van maatschappelijke behoeftes.

¹ [Ruimtelijk Voorstel: Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#)

U maakt zich zorgen hoe deze opgave van een vitaal Krimpenerwaard, die u onder meer vertaalt in opgaven rondom wonen, werken, energie en landbouw, zich nu verhoudt tot het Ruimtelijk Voorstel.

De door u genoemde opgaven maken nadrukkelijk onderdeel uit van ons Ruimtelijk Voorstel gericht op de lange termijn koers van onze provincie. We schetsen in onze koers dat we voor verschillende opgaven een andere richting willen inslaan dan in het verleden. We zien bijvoorbeeld dat het steeds meer ruimte geven aan wonen en werken, vooral ten koste van landbouwgrond, wat we provinciebreed in het verleden deden, steeds meer op gespannen voet komt te staan met andere belangrijke maatschappelijke (ook wettelijk verplichte) opgaven en het versterken van brede welvaart in onze provincie.

Daarom geeft het Ruimtelijk Voorstel nu richting en kaders hoe we daar in toekomst mee om kunnen gaan, ten behoeve van een krachtig en toekomstbestendig Zuid-Holland. Deze koers op hoofdlijnen bevat onze vertrekpunten voor de ontwikkelrichting van Zuid-Holland in de komende decennia. Het kan tevens benut worden bij de uitwerking van een integraal plan voor langere termijn voor de Krimpenerwaard, waarover wij met u afgelopen januari hebben gesproken. Daarnaast zien we dat de koers in komende periode nader moet worden doorvertaald wat dit concreter betekent, voor het integrale Zuid-Hollandse gebied en voor thematische trajecten als ZH-PLG. Dat kan in onze optiek alleen samen met de diverse regio's in Zuid-Holland.

Op dit moment zijn wij bezig het vervolgproces voor de gebiedsspecifieke uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel te ontwerpen. Dit doen wij in nauwe samenhang met de lopende gebiedsprocessen rondom ZH-PLG en drie lopende NOVEX-gebieden. We overwegen hiervoor een proces met meerdere uitwerkingssessies in het voor- en najaar van 2024, die we gebiedsspecifiek gaan organiseren. De hoofdindeling daarvoor baseren we op de lagenbenadering, zoals we dat ook voor de bestuurlijke gesprekken afgelopen september hebben gedaan.

Ter voorbereiding op deze uitwerkingssessies zijn wij van plan de puzzelende regio's, zoals de Midden Holland regio, begin 2024 uit te nodigen voor een ambtelijke voorbereidende sessie. De Regionale ambitieagenda vormt volgens ons een goede basis voor die sessie.

In februari a.s. - dus na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel door Provinciale Staten – nodigt gedeputeerde Koning de portefeuillehouders RO van alle gemeenten en waterschappen uit voor een vervolgesprek over de Ruimtelijke Puzzel, waarin we onze ideeën voor de inrichting van het vervolgproces en rolverdeling zullen bespreken en daarover nadere afspraken kunnen maken.

Tot slot

We hebben met het Ruimtelijk Voorstel een nieuwe koers op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kunnen we nu nog niet zeggen. Dat gaan we onder meer door thematische en gebiedsgerichte uitwerking in het komende jaar verder concretiseren. We doen dat samen met u en onze andere (regionale) partners.

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zien wij als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets wat we samen met u en andere gebiedspartners willen oppakken.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

plv. voorzitter,

M.E. van Leeuwen

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. het college van Gedeputeerde Staten/team Ruimtelijke Puzzel

per mail: ruimtelijkepuzzel@pzh.nl

Datum : 2 oktober 2023
Ons kenmerk : 23.058 DH
Onderwerp : Reactie 80%-versie Ruimtelijke Puzzel Zuid-Holland

Geacht college,

Afgelopen weken hebben wij kennis genomen van uw concept Ruimtelijk Voorstel, de 80%-versie Ruimtelijke Puzzel (hierna: RP). Naast een ambtelijke dialoog op 8 september jl. hebben wij op vrijdag 29 september jl. een deel van onze input op dit document mee kunnen geven. Middels deze brief willen wij onze input nader toelichten.

TROTS

Wij constateren dat de derde economie van Nederland en tweede economie van Zuid-Holland een minimale rol vertegenwoordigt in de RP. Niet alleen wordt ten onrechte de glastuinbouwsector 'op één hoop gegooid' onder de noemer 'intensieve land- en tuinbouw', waarbij onderscheid tussen de verschillende sectoren noodzakelijk is om specifieke beleidskeuzes toe te kunnen passen, de RP ontbeert op alle fronten gepaste trots op het meest toonaangevende glastuinbouwcluster ter wereld. Wij vinden dit niet alleen een gemiste kans, wij verwachten van een provincie met meer dan 50% van het productieareaal van Nederland, met een uniek Greenportcluster en met een sterk innovatielandschap die sector-overstijgend en mede op circulariteit gericht is, haar glastuinbouw-/Greenportcluster prominent faciliteert.

De framing die u meegeeft in uw RP past dan ook niet bij een Zuid-Holland die trots is op haar tweede economie. De glastuinbouwsector heeft de afgelopen jaren bewezen de motor voor een groene economie te zijn. U profileert echter het *indrukwekkend havenindustriële complex* als een motor voor een groene economie met regionale, nationale en internationale betekenis. Wij stellen niet dat de HIC geen rol speelt of kan spelen, echter de glastuinbouwsector is hierin al jaren voortvarend onderweg, blijft vooruitstrevend en van (grote) betekenis.

Ook stelt u dat de landbouw sterk geïntensiveerd en export-georiënteerd is. De feiten liggen echter anders. Zo is de handelsbalans relatief ongewijzigd. De waardegroei wordt namelijk volledig verklaard vanuit prijsstijgingen¹. Daarbij wordt export op landsgrens niveau beschouwd en dan is handel al snel export. Nederland, ter grootte van Duitse deelstaat

¹ https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2023/04/de-nederlandse-agrarische-sector-editie-2023.pdf

Noordrijn-Westfalen, handelt grotendeels binnen West-Europese (EU) context: een interne handelsmarkt dus. Tot slot doen we dit ook nog eens efficiënt en met een zo'n laag mogelijke voetprint.

PERSPECTIEF

U bestendigt het glastuinbouwareaal voor de komende paar jaar, tot 2030. Wat uw ruimtelijk perspectief op de glastuinbouw na die tijd is, is in het RP ongewis. U biedt hiermee onvoldoende handelingsperspectief voor de glastuinbouw in Zuid-Holland. Onze investeringen overstijgen deze termijn ruimschoots, waardoor investeringszekerheid in vernieuwing, herstructurering, innovatie en daarmee ook verduurzaming verdwijnt. Hiermee komen gezamenlijke geformuleerde beleidsdoelen voor onze sector ernstig in het geding.

Ook stelt u dat het toekomstperspectief van sommige sectoren op de lange termijn onzeker is. Dit geldt bijvoorbeeld voor zeer energie-intensieve en water-intensieve bedrijvigheid en voor zoetwaterafhankelijke teelten. U zou de glastuinbouw hieronder kunnen gaan scharen. Met vorenstaande, zeker in combinatie met de 'water en bodem sturend' principes minder afdekken, minder vergraven, niet verontreinigen schetst u een bijzonder troebel toekomstperspectief voor onze sector. Voor Glastuinbouw Nederland is dit uiteraard onaanvaardbaar.

INNOVATIE

De RP biedt onvoldoende ruimte voor innovatie als instrument om alternatieve(n)/(verdienmodellen) te ontwikkelen voor hetgeen niet meer kan. De glastuinbouwsector heeft de afgelopen jaren grote stappen gezet op het gebied van verduurzaming en blijft sterk inzetten op onderzoek en innovatie om vraagstukken, zoals op het gebied van energie en water, het hoofd te bieden. De sector kan op diverse vlakken zelfs een belangrijke bijdrage leveren aan maatschappelijke vraagstukken en hierbij een belangrijke partner zijn. Dit lezen wij helaas niet terug. De RP focust wat op dit moment niet meer zou kunnen en houdt te weinig rekening met ontwikkelingen en oplossingen of alternatieven voor huidige knelpunten.

UITSTEL VAN KEUZES

Glastuinbouw Nederland constateert dat u in uw RP *voor een aantal functies de ruimte wil reserveren en vastleggen*. Uw RP geeft echter niet aan voor welke functies dit dan is. Uw RP is in mogelijke keuzes evenmin consistent. In uw sturende principes geeft u (2) aan dat *niet voor alles ruimte is. De toekomstige ruimtelijke inrichting vergt politieke keuzes en het ter discussie stellen van huidige uitgangspunten, denkbeelden en ruimtelijk beleid*. Tegelijkertijd benoemt u de huidige uitgangspunten op woningbouw en bedrijventerreinen als gegeven (tot 2030) en neemt u geen stelling in noch een voorschot daarop ten aanzien van mogelijke 'bevolkingsgroei' (*De verwachting is dat de bevolking nog door zal groeien, met bijbehorende behoefte aan (ruimte voor) woningen*) in Zuid-Holland.

ONDUIDELIJKE KEUZES

In het RP worden verschillende - nog niet gedefinieerde - containerbegrippen gebruikt. Zo is één van de sturende principes (3) om *op kwaliteit en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde* te sturen. U geeft zelf aan dat deze maatschappelijke toegevoegde waarde

nog moet worden gedefinieerd. Wij vragen ons daarom af waar u dan eigenlijk op stuurt in dit document? Evenzo gebruikt u termen als ‘nieuwe balans’ en ‘brede welvaart’, waarvan de invulling evenmin helder wordt gemaakt in het document en waarbij de beoogde ruimtelijke consequenties of voorwaarden voor een plekje in de puzzel niet inzichtelijk worden gemaakt. Wij kunnen dan ook niet beoordelen of wij ons kunnen vinden in de door u gewenste koers.

Uw RP bevat ook keuzes zoals: *we zetten overal in op basiskwaliteit natuur*. Het is voor ons volstrekt onduidelijk wat zo’n keuze tot gevolg heeft. Wat is overal? Wat is een basiskwaliteit? Waar moet dit aan voldoen? Wat als dit op gespannen voet staat met het economisch model in het gebied? Wat als hierdoor het vestigingsklimaat van Zuid-Holland relatief (ten opzichte van andere regio’s) verslechtert?

U geeft daarbij aan dat *alles vraagt om een vernieuwd afwegingskader voor beleidskeuzes*. *Wij denken dat brede welvaart een kompas voor een dergelijk afwegingskader kan zijn*. Het is voor Glastuinbouw Nederland niet te overzien wat de gevolgen hiervan zijn. Er ligt nog geen kader, het is ‘slechts’ een kompas (?) en brede welvaart is niet gedefinieerd. Waarin maakt Zuid-Holland nu exact haar keuzes? Welke sterke punten wilt u versterken, wat laat u aan andere provincies (en is dit afgestemd?), waar neemt u afscheid van en op welke manier? Wij zien dit helaas niet terug in uw RP.

ELKAAR VERSTERKEN

In het RP vinden wij natuurlijk ook belangrijke uitgangspunten waarin wij elkaar kunnen versterken. Zo vinden wij elkaar in *zoveel mogelijk inzetten op meervoudig ruimtegebruik en benutting van deze ruimte en het werken aan nieuwe, circulaire en toekomstbestendige waardenketens ondersteund door een robuuste energie-, mobiliteits- en waterinfrastructuur*. Zoals eerder al aangegeven is de glastuinbouw een onmisbare schakel in de energietransitie en verduurzaming. Wij blijven hier (met elkaar) op inzetten.

STRATEGISCHE KEUZES

In uw RP geeft u aan dat er nog de nodige strategische keuzes te maken zijn. Wij kijken uit naar de dialoog deze met elkaar in te vullen, zoals de verplaatsingsregelingen. Ook vragen wij aandacht voor de effecten van Greenport-gerelateerde ontwikkelingen ten koste van productieareaal. Zoals u bekend en bevestigd in onze Ruimtelijk Economische Strategie is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve (waaronder productdiversiteit) primaire productie een cruciale en onontbeerlijke pijler onder het Greenportcluster. Indien u ervoor kiest het ecosysteem in Zuid-Holland te ontwikkelen met minder productieareaal in deze provincie, dan heeft dit consequenties voor het areaal in andere provincies om het ecosysteem toekomstbestendig te kunnen doorontwikkelen.

Hoogachtend,

Jacco Vooijs
Voorzitter Glastuinbouw Westland

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2023-843572592
DOS-2022-0003410

Bijlagen
-

Aan Glastuinbouw Nederland, regio Zuid-Holland t.a.v.
Voorzitter Vooijs

Onderwerp:

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Beste heer Vooijs,

Dank voor de brief die wij van u mochten ontvangen in het kader van de Ruimtelijke puzzel. De afgelopen periode heeft u, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de *Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland*¹, ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg willen wij u nogmaals hartelijk bedanken voor uw inbreng en betrokkenheid en willen wij reageren op uw brief na aanleiding van de ambtelijke conceptversie die wij in september met u deelden en bestuurlijk en ambtelijk bespraken.

In de brief 'Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel', die u onlangs van gedeputeerde Koning hebt ontvangen, gaan we op diverse door u, en vanuit andere gebiedspartners onder de aandacht gebrachte punten nader in. Deze brief hebben we breed verspreid onder al onze gebiedspartners voor de Ruimtelijke puzzel.

Op een aantal punten uit uw brief, waarop in de brief van gedeputeerde Koning nog niet is ingegaan, reageren we via deze specifieke brief.

Belang van greenports

In uw brief vraagt u nadrukkelijk de aandacht voor het belang en positie van de greenports en het bieden van een helder perspectief voor de sector. We herkennen en erkennen de greenports als belangrijke speler en innovator in onze provincie. Het Ruimtelijk Voorstel dat naar Provinciale Staten is verzonden, is mede naar aanleiding van uw reactie daarop verrijkt, ten opzichte van het eerdere conceptdocument dat met u was gedeeld.

Ook wijst u naar de bredere nationale en internationale context waarin de sector opereert. Voor het bieden van perspectief aan de sector is dan ook een duidelijke richting nodig van het Rijk. In ons Ruimtelijk Voorstel, dat we na vaststelling door Provinciale Staten willen versturen naar het Rijk, vragen we daarom nadrukkelijk aan onze Rijkspartner om een samenhangende visie met keuzes en prioriteiten in ruimtebeslag op de (inter)nationale economie en de positie van Zuid-Holland daarbinnen, bijvoorbeeld in relatie tot de greenports.

¹ [Ruimtelijk Voorstel: Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#)

Fase van uitwerking

In het Ruimtelijk Voorstel stellen we brede welvaart, kwaliteit en toekomstbestendigheid centraal. Naar aanleiding van de ontvangen reacties hebben we begrippen als brede welvaart een slag verder uitgewerkt, iets waar we ook in de volgende fase mee doorgaan. Daarnaast onderzoeken we in het vervolgtrajec met onze partners de doorwerking en toepassing van deze en andere begrippen. We werken onze bevindingen concreet uit, bijvoorbeeld in concrete instrumenten en afspraken die wij daarover met het Rijk willen maken. Dat willen we doen in samenspraak met onze gebiedspartners, zoals de greenports.

Ook willen we samen met u en andere partijen verkennen wat de koers en concretere keuzes betekenen voor bestaande opgaven. Denk daarbij onder meer aan vragen zoals: Hoe concretiseren we meer bescherming van landbouwgrond en hoe pakt de doorontwikkeling van de koers uit voor de diverse greenports?

Ten behoeve van de verdere verankering van de koers beogen we ook stapsgewijs toe te werken naar een concreter toepasbaar afwegingskader als hulpmiddel voor ruimtelijke verdelingsvraagstukken.

Tot slot

We hebben met het Ruimtelijk Voorstel een nieuwe koers op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kunnen we nu nog niet zeggen. Dat gaan we onder meer door thematische en gebiedsgerichte uitwerking in het komende jaar verder concretiseren. We doen dat samen met u en onze andere (regionale) partners.

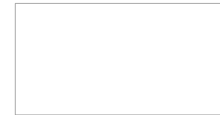
De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie wij als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets wat we samen met u en andere gebiedspartners willen oppakken.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
14 november 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-843973561
DOS-2022-0003410

Bijlagen
1

Aan bestuurders Haagse Regio

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op Handreiking Ruimtelijke puzzel
Haagse Regio

Geachte bestuurders Haagse Regio,

Afgelopen zomer mocht ik jullie Handreiking Ruimtelijke puzzel Haagse regio in ontvangst nemen. Via deze weg wil ik nogmaals mijn waardering uitspreken voor de actieve samenwerking die de regio in korte tijd heeft gezocht voor de totstandkoming van deze handreiking, en de proactieve houding daarin van de regio om te werken aan concretisering van de opgaven.

Ook bedank ik voor de reflecties van de Haagse regio tijdens de bestuurlijke gesprekken over de ambtelijke conceptversie van het Ruimtelijk Voorstel september jl. Bijgevoegd bij deze brief leest u mijn reactie op 'Reactie op inbreng Ruimtelijke Voorstel' op uw inbreng en die van andere partners. Deze brief stuur ik naar alle gebiedspartners.

Met de Handreiking ligt er een document waarin de volgens de Haagse regio de belangrijkste opgaven, dilemma's en oplossingsrichtingen helder in beeld zijn gebracht. Het is daarbij positief dat de regio aangeeft dat nadrukkelijk de verbinding wordt gezocht met omliggende regio's en de link wordt gelegd met belangrijke regionale trajecten, zoals het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad.

Aan jullie specifieke verzoek om -na de gesprekken in september- met de regio nog voor het Ruimtelijk Voorstel zou worden aangeboden aan Provinciale Staten in gesprek te gaan, kon ik helaas geen gehoor geven. In het vervolgproces richting de gebiedsuitwerking van onze nieuwe koers zie ik daarvoor wel ruimte. Op dit moment zijn wij bezig het vervolgproces daarvoor te ontwerpen. Dit doen wij in nauwe samenhang met de lopende gebiedsprocessen rondom het ZH-PLG en de drie lopende NOVEX-gebieden. We overwegen hiervoor een proces met meerdere uitwerkingssessies in het voor- en najaar van 2024, die we gebiedsspecifiek gaan organiseren. De hoofdindeling daarvoor baseren we op de lagenbenadering, zoals we dat ook voor de bestuurlijke gesprekken afgelopen september hebben gedaan.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Ter voorbereiding op deze uitwerkingssessies zijn wij van plan de puzzelende regio's, dus ook jullie als Haagse regio, begin 2024 uit te nodigen voor een ambtelijke voorbereidende sessie. De Handreiking vormt volgens ons een goede basis voor die sessie.

In februari a.s. - dus na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel door Provinciale Staten – nodig ik de portefeuillehouders RO van alle gemeenten en waterschappen uit voor een vervolgesprek over de Ruimtelijke Puzzel, waarin we onze ideeën voor de inrichting van het vervolgproces en rolverdeling zullen bespreken en daarover nadere afspraken kunnen maken.

Kwaliteit en brede welvaart centraal

Het is mooi om te zien dat de Haagse regio, vanuit een krachtige beschrijving van deze regio binnen Zuid-Holland zoals we haar nu kennen, bewust kiest om het versterken van kwaliteit en brede welvaart voorop te stellen. Dit vanuit het centrale en integrale vertrekpunt dat de regio heeft gesteld: wat is nodig om de Haagse regio leefbaar en aantrekkelijk te houden in de komende 50 tot 100 jaar? Het vormt naar mijn mening een goed vertrekpunt dat ook aansluit bij onze koers in het Ruimtelijk Voorstel.

Voor de toekomst ligt er met alle maatschappelijke transitieën een grote uitdaging om de Haagse regio net zo krachtig te houden en te versterken op het gebied van brede welvaart. Dat vraagt om scherpe strategische keuzes. Daarbij heb ik uiteraard oog voor ieders rol, maar zie ik ook dat jullie ons aanspreken om bovenregionaal de ontwikkelrichting op diverse vlakken aan te geven.

Stapsgewijs keuzes maken

In de Handreiking en ambtelijke reactie lees ik terug dat de Haagse regio het ermee eens is dat keuzes moeten worden gemaakt. Ik lees ook dat jullie vinden dat er nog veel mogelijk is in de provincie en dat jullie daarbij (ruimtelijke) kwaliteit voorop zetten in het denken over de toekomst. Daarover denken wij als provincie uiteraard graag mee.

Ons Ruimtelijk Voorstel zet daarin een eerste stap, ook met betrekking tot keuzes op hoofdlijnen en het stapsgewijs benoemen van 'wat minder' en 'wat meer'. In de stukken van de regio lees ik nog niet zo sterk terug waarvoor de regio wel/niet kiest. Er wordt vooral aangegeven wat de regio in de toekomst graag blijft doen en nog niet wat er minder of anders moet.

Als provincie herkennen we de 10 dilemma's die de regio voor zichzelf heeft geschetst. Al deze dilemma's komen in enige vorm terug in het Ruimtelijk Voorstel dat nu aan Provinciale Staten is voorgelegd. De regio heeft gepoogd een prioritering te maken voor uitdagingen op de kortere en langere termijn. Bijvoorbeeld de uitdagingen op het terrein van drink- en gietwater op kortere termijn en het vraagstuk van de kustverdediging richting 2050 en 2100. Een dergelijke prioritering zou een vervolgstap kunnen zijn bij de verdere uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel. Ik onderschrijf dat alle vier de overheidslagen daarbij een eigen rol spelen.

In het Ruimtelijk Voorstel hebben we het dilemma van de voorziene behoefte aan meer ruimte voor wonen en werken tot 2050 nadrukkelijk geadresseerd. Dit vanuit de gedachte dat het moeilijk is om essentiële voorzieningen als energie, (drink)water, groen en mobiliteit mee te laten groeien met meer woningen en banen. Deze problematiek agenderen we al gezamenlijk in de huidige verstedelijkingsopgave voor de eerstvolgende jaren. Het niet meegroeien van deze kritische randvoorwaarden maakt verdere groei lastig zo niet onmogelijk.

We zien ook dat wij nog niet alles weten. Bijvoorbeeld op het gebied van de ruimtelijke gevolgen van een circulaire economie, een punt dat jullie als regio ook adresseren. Goed om daar waar dat kan samen op te trekken en verdere verkenning op te voeren.

Naar afspraken met Rijk

Daar waar duidelijkheid van onze Rijkspartner nodig is, denk bijvoorbeeld aan de zoetwaterverdeling en waterveiligheid op langere termijn (waaronder de toekomstige invulling van onze kustbescherming), hebben wij deze onderdeel gemaakt van het Ruimtelijk Voorstel. Voor deze inzet trek ik graag samen met de gemeenten en waterschappen op richting het Rijk, bijvoorbeeld ten behoeve van de meerjarige bestuurlijke samenwerkingsafspraken die het Rijk met ons wil maken (Ruimtelijk Arrangement) en richting de nieuwe Nota Ruimte.

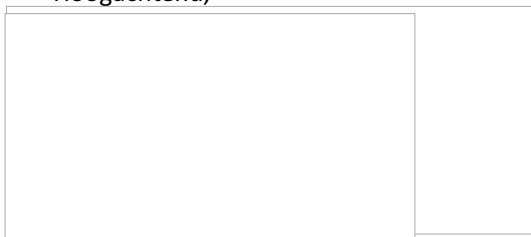
In het bestuurlijke gesprek over de Ruimtelijke Puzzel in februari a.s. wissel ik ook graag van gedachten welke samenwerkingsafspraken met het Rijk nodig zijn op de diverse opgaven. De uitnodiging hiervoor ontvangen jullie ongeveer gelijktijdig met deze brief.

Ook het bestuurlijk gesprek van de Haagse regio op 17 november aanstaande, waarvoor ik mij helaas ambtelijk moet laten vervangen, kan uiteraard door de regio worden benut om samen het gesprek te voeren.

Tot slot

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie ik als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. De Handreiking vormt ook een mooie eerste stap als input voor deze stap en het vervolg. Ik kijk dan ook uit naar ons volgende gesprek in februari.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Bijlage:
Lid GS-brief Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. Ruimtelijke Puzzel
Postbus 90602
2509 LP 'S-GRAVENHAGE

t.a.v. ruimtelijkepuzzel@pzh.nl

datum
13 oktober 2023

onderwerp
Ruimtelijk Voorstel PZH

pagina
1/3

briefnummer
1956847

uw kenmerk
-

bijlage(n)
-

Postbus 1002
3130 EB Vlaardingen

Bezoekadres:
Westnieuwland 6
3131 VX Vlaardingen

Telefoon:
(010) 248 4000

www.vlaardingen.nl/contact

www.vlaardingen.nl

Geachte gedeputeerde Koning,

Wij danken u voor uw inspanningen om binnen een korte tijd een concept Ruimtelijke Puzzel op te stellen en met ons te delen. Wij realiseren ons dat het een complexe puzzel is waar het Rijk u mee op pad heeft gestuurd.

Op donderdag 28 september jl. hebben wij met u gesproken over het ambtelijk concept voor het Ruimtelijk Voorstel wat gedurende het zomerreces is opgesteld. Tijdens deze bijeenkomst van een uur met 16 gemeenten en Hoogheemraadschap was er te weinig tijd en voldoende ruimte om onze zorgen over het proces en een aantal inhoudelijke punten aan u mee te geven.

Proces besluitvorming

In het concept ambtelijk ruimtelijk voorstel wordt aangegeven voor welke ruimtelijke opgaven er wel en geen (of meer/minder) plek is in Zuid-Holland. Via een aantal dialogen (ambtelijk en bestuurlijk) zijn we op de hoogte gehouden van het proces maar wij hebben als gemeente formeel geen rol. Besluitvorming is een bevoegdheid van de Provinciale Staten. U heeft aangegeven dat de planning is om voor het eind van het jaar het concept ruimtelijk voorstel door Provinciale Staten vastgesteld te hebben.

Ondanks wij formeel geen rol hebben in de besluitvorming nemen wij toch de ruimte om de kansen, onze zorgen en inhoudelijke punten aan u mee te geven.

Koers 2030 - 2050 met het oog op 2100

Tot en met 2030 liggen veel ruimtelijke keuzes al vast: er zijn al locaties aangewezen voor woningen, bedrijventerreinen en ontwikkeling van infrastructuur. Maar er zijn nog keuzes te maken op het gebied van water, natuur, biodiversiteit en bos en bomen. Er zijn nieuwe keuzes nodig tot 2050, met het oog op 2100.

Wij onderschrijven dat er binnen de provincie Zuid-Holland nog keuzes te maken zijn maar wij doen dit graag samen met u op basis van een integraal afwegingskader. Vanzelfsprekend zijn wij het met u eens dat toekomstbestendigheid het uitgangspunt moet zijn en dus een topprioriteit. Wij geven alvast aan u mee dat bouwen in de recreatiegebieden Broekpolder en het Krabbepark voor ons onacceptabel is.

Wij zijn verheugd dat u brede welvaart en inclusie heeft genoemd. De bijdragen van ecosystemen zoals bomen, dieren, lucht, (drink) water en bodem aan onze brede welvaart zijn sterk afhankelijk van de kwaliteit, de inrichting en het beheer van de leefomgeving. Een inclusieve leefomgeving betekent een goede toegankelijkheid van de leefomgeving voor alle inwoners van de provincie Zuid-Holland.

Reactie gemeente Vlaardingen

Met deze brief maken wij onze zorgen over het proces en inhoud aan u kenbaar. Ten aanzien van het proces:

1. Zorg over het maken van één ruimtelijk voorstel vóór de provincie Zuid-Holland dóór de Provincie Zuid-Holland zonder nuances en zonder te kijken naar de overeenkomsten en verschillen binnen de provincie
2. Zorg over het ontbreken van een integraal afwegingskader
3. Zorg over het ontbreken van een gebiedsgerichte uitwerking met gemeenten
4. Zorg dat er op onderdelen scherpe keuzes worden gemaakt, zonder het geheel te overzien en zonder daarvoor over het juiste draagvlak te beschikken
5. Zorg over onduidelijkheid over de impact van het ruimtelijk voorstel vanwege het ontbreken van de nuances
6. Zorg over status en samenhang van ruimtelijk voorstel ten opzichte van de Omgevingswet, nieuwe en lopende visietrajecten en bestaand beleid
7. Zorg over de uitwerking want het vraagt een flinke bijdrage van zowel Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen.
- Ook omdat het ruimtelijk voorstel en de Nota Ruimte voor deel door gemeenten wordt uitgevoerd via uitwerking in het gemeentelijk Omgevingsbeleid
8. Zorg dat de opgaven waar we voor staan nu door één overheidslaag lijkt opgepakt te worden
9. Zorg over de snelheid van het proces om voor het eind van het jaar een ruimtelijk voorstel voor de provincie Zuid-Holland vastgesteld te hebben

De volgende inhoudelijke punten zijn ons opgevallen in het concept ambtelijk ruimtelijk voorstel.

- Als het gaat over maatschappelijke opgaven worden enkel de fysieke opgaven benoemd en niet de sociaal - maatschappelijke opgaven
 - Het belang van voldoende fysieke ruimte voor maatschappelijke voorzieningen
 - Vanuit het Rijk zien we sterke inzet op beweging naar meer en langer thuis wonen en leven in de wijken. Voor ouderen maar ook aandachtsgroepen.
- Ontbreken van vier belangrijke sectoren in het Ruimtelijk Voorstel: detailhandel, horeca, zorg en onderwijs
- Aansluiten bij de landelijke afspraken over betaalbare nieuwbouw.
 - Dit wijkt af van onder andere de regionale woningmarktafspraken
- Omgevingswet wordt niet of nauwelijks genoemd
- Omgevingsverordening minder vrijblijvend
- Ontbreken van verdere uitwerking brede welvaart en inclusie

Participatie

Het beeld van in gezamenlijkheid met medeoverheden doorlopen van het proces herkennen wij niet. De dialoogsessies zijn beperkt tot drie momenten, waarin gemeenten werden gevraagd te reageren op informatie die op dat moment werd gedeeld. Het toesturen van het ambtelijk werkdocument twee weken voorafgaand aan het bestuurlijke dialoog d.d. 28 september jl. was wel tijdig. Dit was vrijwel direct na het ambtelijke dialoog toegezonden aan de betrokken bestuurder van de gemeenten. Op welke wijze onze ambtelijke inbreng is verwerkt in het voorliggend concept ambtelijk werkdocument is ons echter niet bekend.

Wij onderschrijven de boodschap en de oproep van een aantal gemeenten voor een directe transparante samenwerking met de provincie en om in gezamenlijkheid de ruimtelijke puzzel op te pakken.

De gemeenteraad van Vlaardingen hebben wij geïnformeerd over uw opdracht van het Rijk om te komen tot een ruimtelijk voorstel en naar u verwezen als er nog verdere vragen zijn over het te doorlopen proces.

Ondanks dat wij formeel geen rol hebben in de besluitvorming, gaan wij ervan uit dat u onze zorgen over het proces, de inhoudelijke punten en onze handreiking, voor een directe en transparante samenwerking met ons, meeneemt in het verdere proces.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Vlaardingen,

--

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
21 november 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-844186089
DOS-2022-0003410

Uw kenmerk
1956847

Bijlagen
-

Aan B&W gemeente Vlaardingen

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Geacht College van B&W,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen in het kader van de Ruimtelijke Puzzel. De afgelopen periode is er door u, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de [Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#), ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg wil ik u nogmaals hartelijk bedanken voor de inbreng en betrokkenheid.

In uw brief uit u diverse zorgen over het doorlopen proces en vraagt u onder andere aandacht voor het vervolgproces en het tijd nemen voor het beter gebiedsspecifiek doorgronden van keuzes. Ook schetst u enkele inhoudelijke aandachtspunten.

In de brief '[Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel](#)', die ik u onlangs heb toegezonden, ga ik nader in op diverse door u en andere gebiedspartners genoemde punten. Deze brief heb ik breed verspreid onder al onze gebiedspartners voor de Ruimtelijke puzzel.

Op een aantal zorgpunten uit jullie brief, waarop ik in de breed verspreide brief nog niet ben ingegaan, reageer ik via deze brief aan uw college.

Specifieke inhoudelijke punten

In uw brief geeft u aan zorgen te hebben over onduidelijkheid van de impact van het Ruimtelijk Voorstel. In de afgelopen periode is in een hoog tempo, op verzoek van het Rijk, gewerkt aan het Voorstel. In het Voorstel dat naar Provinciale Staten is gestuurd, staan veel verschillende uitwerkingsvragen geagendeerd. In het vervolgproces dat ik voor ogen heb, staat uitwerking, verduidelijking en concretisering van het Ruimtelijk Voorstel, met gebiedspartners centraal.

Terecht wijst u erop dat veel keuzes in onze fysieke ruimte voor de periode tot en met 2030 al (bestuurlijk) vast liggen. Het Ruimtelijk Voorstel is dan ook vooral gericht op de koers voor de fysieke leefomgeving voor langere termijn. Ook vraagt u aandacht voor de relatie tussen de fysieke leefomgeving en verschillende opgaven in het sociaal-

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

maatschappelijke domein. De koers bezien we dan ook nadrukkelijk vanuit verschillende brede opgaven, bijvoorbeeld vanuit het vraagstuk rondom vergrijzing en het belang van nabijheid en aanwezigheid van maatschappelijke voorzieningen.

Daarnaast wijst u erop dat in uw ogen een integraal afwegingskader ontbreekt. De koers in het Ruimtelijk Voorstel bevat wat mij betreft de basis, voor verdere uitwerking van een integraal afwegingskader, waaraan komende periode gewerkt gaat worden. In dat vervolg zullen ook begrippen als brede welvaart en 'van kwantiteit naar kwaliteit' concreter moeten worden gemaakt.

Samen stappen zetten

Daarnaast vragen jullie nadrukkelijk aandacht voor het samen optrekken als één overheid, en adaptief en iteratief te zijn in de verdere ontwikkeling van het Ruimtelijk Voorstel. Daarbij wordt ook gewezen op het belang van gedegen participatie van gemeenten, ook voor het draagvlak bij scherpe keuzes.

Het belang van betrekken en samenwerken, elk vanuit een eigen rol, met onze medeoverheden, inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners deel ik. In de afgelopen periode heb ik actief onze stand van denken met u en andere partners gedeeld en besproken. Gelijktijdig heeft de provincie ook de rol als gebiedsautoriteit, en acteer ik, in samenspraak met GS en PS zowel coördinerend als kaderstellend in het traject Ruimtelijke Puzzel. Dit betekent echter niet dat, zoals u als zorg schetst, alle opgaven waar we nu voor staan door één overheid zullen worden opgepakt. Integendeel. Naar mijn optiek zullen we als overheden samen, ook met maatschappelijke partners, moeten optrekken om een krachtige en toekomstbestendige provincie te realiseren.

Tot slot

Met GS heb ik met het Ruimtelijk Voorstel een nieuwe koers op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kan ik nu nog niet schetsen. Dat gaan we onder meer door een thematische en gebiedsgerichte uitwerking het komende jaar verder uitvinden en concretiseren. We doen dat samen met onze (gebieds)partners.

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie ik als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets wat ik samen met u en andere gebiedspartners wil oppakken. Ik kijk dan ook uit naar ons volgende gesprek in februari, waarvoor ik de wethouders RO reeds heb uitgenodigd.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Beste mevrouw Koning, beste Anne,

Hartelijk dank voor de uitnodiging voor het bestuurlijk gesprek over de Ruimtelijke puzzel. Ik waardeer dat wij als gemeente betrokken worden en de gelegenheid krijgen om input te geven op het voorliggende document. In verband met een parallelle sessie over het ZH-PLG in ons gebied, lukt het niet om bij de bijeenkomst aanwezig te zijn. Mede namens gemeente Kaag en Braassem, maak ik daarom graag gebruik van het aanbod om schriftelijk een reactie te delen, aan de hand van de vier vragen.

Reflectie langs de volgende vragen:

1. *Op welke punten in het ambtelijk concept voor het Ruimtelijk Voorstel is nog verduidelijking nodig, en hoe zou dat eruit kunnen zien?*

U geeft aan dat het Ruimtelijk Voorstel een voorzet is voor uw visie op een toekomstbestendig Zuid-Holland, een agenda voor nadere afspraken met het nieuwe kabinet. Op een aantal punten beschrijft u al heel concreet hoe u een en ander wilt inbedden in het omgevingsbeleid. Dit betreft ook onderwerpen of (uitvoerings)maatregelen waar maatwerk nodig is danwel andere overheden voor aan de lat staan. Het huidige voorstel geeft een algemeen beeld van de koers voor de hele provincie. De provincie is echter divers. Qua natuur, landschap, steden/dorpen en economie. Generieke oplossingen of maatregelen zijn er niet en zorgen juist voor tegenstrijdigheden en conflicten in de (beoogde) aanpak van opgaven. Tenslotte is elk gebied anders met eigen belemmeringen én kansen.

De opgaven vragen om een integrale gebiedsgerichte aanpak tussen overheidslagen en partners. Wij vragen ons af in hoeverre u ruimte ziet in het vervolgproces om aan de hand van (benodigde en/of lopende) onderzoeksresultaten samen met partners per gebied aan de slag te gaan. En zo de juiste keuzes te kunnen maken op basis van kennis vanuit het gebied, binnen de kaders vanuit het ruimtelijk voorstel. In het provinciale visiedocument dient ruimte te blijven voor maatwerk en/of aanvullende studies. Dit komt nu niet terug in het voorstel, maar dient voor de helderheid richting het Rijk wel benoemd te worden.

Verdere verduidelijking is nodig op het gebied van duurzame mobiliteit. Het document benoemt de focus op het STOMP-principe, 'wonen en werken dichtbij' en 'meer aandacht voor de bereikbaarheid van het landelijk gebied'. Wij ondersteunen deze uitgangspunten. Het is echter realistisch om rekening te houden met het feit dat ondanks 'wonen- en werken dichtbij' inwoners en ondernemers zullen blijven reizen, ook in de toekomst. Ook is het niet voor alle inwoners mogelijk om te wandelen of fietsen, bijvoorbeeld door een handicap. We missen op dit onderdeel dan ook een visie op duurzame mobiliteit van de toekomst.

De wettelijke publicaties vindt u op overheid.nl. Abonneer u via www.overwbuurt.overheid.nl.

Gemeente Nieuwkoop

Bezoekadres:

Klant Contact Centrum, Teylersplein 1

2441 LE Nieuwveen

Postadres:

Postbus 1

2460 AA Ter Aar

Telefoon: 14 0172 (geen netnummer nodig)

Fax: 0172 574 802

info@nieuwkoop.nl

www.nieuwkoop.nl

Volg de gemeente op Facebook: <https://facebook.com/GemeenteNieuwkoop> of twitter: <https://twitter.com/gemnieuwkoop>

Het onderdeel energie dient wat ons betreft ook nader uitgewerkt. Met name over de beoogde gebiedsclusters en de mogelijkheden die u voor zich ziet als verdienmodel voor agrariërs, ook in relatie tot het uitgangspunt om cultuurhistorische elementen en/of landschap te willen beschermen.

2. Wat staat er in het ambtelijk concept dat volgens jou goed is?

We waarderen het uitgangspunt dat niet alle opgaven op te lossen / in te plannen zijn in Zuid-Holland. Richting de toekomst zijn scherpe keuzes nodig. Het getuigt van lef om deze keuzes, met bijbehorende kaders, te agenderen. De gewenste koers staat helder verwoord evenals duidelijke uitgangspunten voor het vervolgesprek over de agenda. Zoals onder punt een verwoord is het wel nodig om, aan de hand van vervolgesprekken, pilots en innovatie de ruimte te behouden om het voorstel aan te scherpen of aan te passen.

Ook het feit dat er meer aandacht komt voor het welzijn van de inwoner waarderen wij zeer. Afwegingen wilt u gaan afwegen volgens de lat van brede welvaart. En planet-people-profit worden meer in balans gebracht. In ons optiek allemaal belangrijke voorwaarden voor een toekomstbestendig leven in Zuid-Holland.

3. Wat zou er anders moeten (alternatieve denkrichting) in het uiteindelijke Ruimtelijk Voorstel?

Dit ruimtelijk voorstel betreft een eerste stap, waarna velen volgen. Dat brengt met zich mee dat in dit voorstel geen uitvoeringsmaatregelen passen. Enerzijds omdat uitvoering een taak is van gemeenten en waterschappen in samenwerking met maatschappelijk partners en inwoners. Anderzijds omdat veel van de beschreven uitvoeringsmaatregelen nog niet afdoende zijn onderzocht of (andere) opgaven met zich meebrengen. Een voorbeeld is het vernatten van veenweidegebieden naar -40 cm tot - 20 cm. Deze (mogelijke) uitvoeringsmaatregel neemt nog veel vraagstukken met zich mee, zoals ook benoemd in het Ontwikkelperspectief NOVEX-gebied Groene Hart. Als delen veenweidegebieden vernat gaan worden, dient per polder/gebied in samenspraak met ondernemers, waterschappen en gemeenten bekeken te worden wat de beste maatregel / aanpak is om de geformuleerde doelen te behalen.

Het voorstel spreekt met name over (historische) steden in Zuid-Holland. Hierin wordt voorbij gegaan aan de dynamiek binnen de vele dorpen van Zuid-Holland en de samenhang van de dorpen met de steden. Het stuk creëert daarmee een verdere afstand tussen 'stad en land' in plaats dat het verbinding legt. Dit betreft ook de uitgangspunten met betrekking tot wonen. Zo zijn dorpen belangrijk minder geëxtensieerd dan steden. Ook hebben dorpen minder tot geen ruimte om nog verder te verdichten. Zeker niet om aan de (urgente) woonopgaven te kunnen voldoen, zoals het toegroeien naar 30% sociale woningbouw. Er dient voor een gezonde, aantrekkelijke leefomgeving tenslotte voldoende ruimte blijven voor groen, fiets- en wandelmogelijkheden. Om de opgaven te realiseren zijn eenvoudigweg ook de dorpen nodig, zeker gezien de verwachte inwonersgroei en vergrijzing. Voorwaarde hiervoor is dat er ruimte komt voor (beperkt en klimaatadaptief) bouwen langs randen van dorpen in combinatie met landschapsplannen. Dit draagt bovendien bij een evenwichtige demografische opbouw en het behoud van de sterke sociale cohesie in de dorpen. Een belangrijk aspect voor het welzijn van inwoners. Verder verdichten, ook (of juist) in steden, neemt bovendien risico's met zich mee op het gebied van sociale veiligheid en toenemende agressie.

U wilt adresseren of Zuid-Holland in de periode 2030 – 2050 nog eens zoveel woningen kan en wil accommoderen. Een terechte vraag waar we zeker over in gesprek moeten. In het ruimtelijk voorstel staan echter al uitgangspunten die voorsorteren op de uitkomsten van dit nog te voeren gesprek.

In het voorstel staat benoemd dat er wordt samengewerkt in Novex-gebieden, maar dat schuurpunten niet worden overgenomen. Het huidige document laat ook geen ruimte om de schuurpunten te agenderen door de beschreven uitvoeringsmaatregelen. We adviseren om in het voorstel aan het Rijk

uitsluitend de keuzes en uitgangspunten aan te bieden en vervolgens samen met de gebiedspartners toe te werken naar concrete maatregelen. Tenslotte is het nodig om voor het Rijk de opgaven met oplossingen tot 2030 in beeld te brengen met een doorkijk naar 2050.

De tekstdelen over het landelijk gebied gaat met name in over het agrarisch gebruik van het gebied met natuuropgaven. Het landelijk gebied bestaat uit vele, krachtige, vitale en historische dorpen waar veel mensen met plezier wonen en werken (overigens de meeste in de niet-agrarische sector). Naast de transitie van de landbouwsector en het versterken van natuur, dient er binnen het landelijk gebied ook aandacht te zijn voor het woonplezier in de dorpen met bereikbare voorzieningen en een krachtig MKB. Sowieso missen wij in het voorstel het innovatieve MKB als belangrijke economische drager voor Zuid-Holland.

4. *Wat adviseer je dat de provincie aan het Rijk vraagt?*

De provincie dient het Rijk te vragen de top-down aanpak los te laten en ruimte in het proces te creëren om inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners aan de voorkant te betrekken. Zo kunnen de partners meedenken over de inrichting, opgaven en (maatwerk) oplossingen. Het document dient adaptief en iteratief te zijn, in de geest van de Omgevingswet. Ook om keuzes bij te kunnen stellen aan de hand van (toekomstige) ontwikkelingen. Voor draagvlak bij scherpe keuzes en te nemen maatregelen, is gedegen participatie nodig. Zo werken we met elkaar via een bottom-up aanpak aan een toekomstbestendig en krachtig Zuid-Holland, waar het goed werken en leven is.

Aanvullend op de vier vragen, heb ik nog een aantal aandachtspunten en vragen:

- Onder het kopje participatie geeft u aan dat er gedurende de zomer een inwonerraadpleging heeft plaatsgevonden. We waarderen dat de provincie Zuid-Holland binnen het zeer strakke tijdspad vanuit het Rijk de moeite neemt om zoveel als mogelijk partners en inwoners te betrekken. We zijn dan ook benieuwd naar de inbreng van deze inwoners, hoe dit is meegenomen in het stuk en hoe de verdeling is van participanten over de provincie.
- U geeft aan in te zetten op strategische schuifruimte en het reserveren van ruimte ten behoeve van de maatschappelijke opgaven. We zijn benieuwd in welke delen van Zuid-Holland u ruimte denkt te reserveren en hoe dit zich ten opzichte van andere uitgangspunten en ruimtelijke opgaven houdt. Zeker omdat u daarvoor middelen benoemt als 'verplaatsingsfonds' en 'grondbank'. Landt de beoogde schuifruimte in de agrarische gebieden en zo ja, hoe verhoudt zich dit tot de uitgangspunten deze gebieden te beschermen en te bewaren, onder andere ten behoeve van wateropvang, vasthouden CO2 en voedselvoorziening?
- U geeft aan dat het ZH-PLG streeft naar bredere doelstellingen zoals de leefbaarheid, vitaliteit en sociale samenhang in het landelijk gebied. Dit beeld herkennen wij niet vanuit het ZH-PLG, wij zien graag meer aandacht voor deze onderdelen.

Voor vragen of een toelichting op de ingebrachte punten zijn wij uiteraard beschikbaar. We vertrouwen erop dat onze input helpt om het voorstel verder te brengen.

Vriendelijke groet,

Ines de Ridder
Wethouder gemeente Nieuwkoop

Mede namens
Yvonne Peters
Wethouder Kaag en Braassem

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
21 november 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-844145452
DOS-2022-0003410

Bijlagen
-

Aan wethouders de Ridder en Peters, gemeenten Nieuwkoop en Kaag
en Braassem

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Beste mevrouw de Ridder en mevrouw Peters, beste Ines en Yvonne,

Dank voor de gezamenlijke brief die ik mocht ontvangen in kader van de Ruimtelijke puzzel. De afgelopen periode is er door jullie, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de [Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#), ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg wil ik jullie nogmaals hartelijk bedanken voor de inbreng en betrokkenheid.

In uw brief vragen jullie onder andere aandacht voor het vervolgproces en het tijd nemen voor het beter gebiedsspecifiek doorgronden van keuzes. Ook schetsten jullie diverse inhoudelijke aandachtspunten en doen jullie de oproep voor een gezamenlijke nadere uitwerking.

In de brief '[Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel](#)', die jullie onlangs van gedeputeerde Koning hebben ontvangen, gaan we nader in op diverse door jullie en andere gebiedspartners genoemde punten. Deze brief hebben we breed verspreid onder al onze gebiedspartners voor de Ruimtelijke puzzel.

Op een aantal punten uit jullie brief, waarop in de breed verspreide brief nog niet ben ingegaan, reageer ik via deze specifieke brief.

Specifieke inhoudelijke punten

In jullie brief beschrijven een aantal zaken die nadere uitwerking verdienen. Jullie benoemen daarbij onder meer de thema's (duurzame) mobiliteit (STOMP), energie en de positie van het MKB binnen onze economie. Het zijn onderwerpen die in het vervolg ook in mijn beleving nadere uitwerking en concretisering verdienen in de thematische uitwerking die wij voor ons zien.

De inzet op mogelijke strategische schuifruimte, zoals deze nog in het gedeelde concept stond beschreven, komt niet meer terug in het uiteindelijke Ruimtelijk Voorstel. Jullie

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

wijzen er denken wij terecht op dat deze inzet een mogelijke spanning kan opleveren ten opzichte van ons uitgangspunt om onze open gebieden te beschermen en te bewaren, onder andere ten behoeve van wateropvang, het vasthouden van CO2 en de voedselvoorziening.

Samen stappen zetten

Daarnaast vragen jullie nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners aan de voorkant, en adaptief en iteratief te zijn in de verdere ontwikkeling van het Ruimtelijk Voorstel. Daarbij wordt ook gewezen op het belang van gedegen participatie voor draagvlak bij scherpe keuzes.

Ook ik deel het belang van het betrekken van onze medeoverheden, inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners. Ik voel me dan ook gesteund door de uitkomsten uit de inwonersraadpleging¹ die is uitgevoerd ten behoeve van het Ruimtelijk Voorstel, waaruit het belang van een toekomstbestendig, veilig en gezond Zuid-Holland naar voren kwam.

Daarbij deel ik de behoefte aan verdere uitwerking en concretisering. Ik wil de komende periode stapsgewijs met betrokken partners werken aan de uitwerking om de effecten van keuzes nader in beeld brengen, te delen en inzichten te benutten bij vervolkeuzes die we kunnen maken.

Daarbij herken ik de boodschap dat onze provincie een grote diversiteit aan type gebieden, steden en dorpen kent. Het Ruimtelijk Voorstel biedt een generieke basis voor heel Zuid-Holland, waarmee verdere uitwerking en doorvertaling in deze concretere deelgebieden mogelijk is. Diverse partijen hebben de afgelopen periode het aanbod gedaan om een gebiedsgerichte doorvertaling te maken. Iets wat aansluit bij uw oproep om in het vervolgtraject een gedegen participatie met gebiedspartners te organiseren, elk vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. We bezien momenteel hoe we deze biedingen mee kunnen nemen in het vervolgproces.

Tot slot

Met GS heb ik met het Ruimtelijk Voorstel een nieuwe koers op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kan ik nu nog niet schetsen. Dat gaan we onder meer door een thematische en gebiedsgerichte uitwerking het komende jaar verder uitvinden en concretiseren. We doen dat samen met onze (gebieds)partners.

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie ik als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets wat ik samen met u en andere gebiedspartners wil oppakken. Ik kijk dan ook uit naar ons volgende gesprek in februari.

¹ [Eindrapport Inwonersraadpleging Ruimtelijke Puzzel](#)

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Den Haag, 23-10-2023

Geachte gedeputeerde Koning,

Middels deze brief geven wij, namens de Zuid-Hollandse gemeenten, aan u te kennen dat wij graag (verder) in gesprek zouden willen gaan over de samenwerking tussen provincie en gemeenten in het Ruimtelijk domein. Een innige samenwerking is noodzakelijk om afgewogen en breed gedragen keuzes te kunnen maken. De ruimtelijke keuzes vormen immers het fundament waarop we de komende decennia bouwen aan een toekomstbestendig Zuid-Holland waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Gemeenten vervullen hierin als 'eerste overheid' een cruciale (wettelijke) rol. De Zuid-Hollandse gemeenten staan klaar om samen met u te werken aan een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van onze prachtige provincie. Wij roepen u op de nauwe betrokkenheid van de gemeenten nu en bij de verdere uitwerking te borgen.

Ruimtelijke puzzel

Een belangrijk onderdeel zou wat ons betreft zijn hoe we deze samenwerking kunnen versterken in de totstandkoming van de Ruimtelijke puzzel. Veel gemeenten hadden namelijk andere verwachtingen van het proces rond de totstandkoming van de Ruimtelijke puzzel die als 'bod' vanuit Zuid-Holland aan het Rijk zal worden aangeboden. Er leven zorgen of de ideeën en mogelijkheden die in de gemeenten leven, voldoende worden weerspiegeld in het stuk dat op basis van het besproken concept (een ambtelijke 80%-versie) wordt gemaakt. In het besproken concept ontbrak bijvoorbeeld het integraal ruimtelijk voorstel (hoofdstuk 7). Daarnaast hadden de gemeenten graag met u de tijd en ruimte gehad om het stuk verder te verrijken vanuit het lokale perspectief.

Inhoudelijk zou het stuk aanmerkelijk aan kracht winnen als de provincie nog vóór het uitbrengen van een nieuw stuk verder met de Zuid-Hollandse gemeenten in gesprek treedt zodat zij verder kunnen meedenken; uitgebreider en dieper dan de enkele minuten per gemeente die in de bestuurlijke gesprekken werden gegund. Met de bijdragen van de gemeenten kan met de 'resterende 20%' een slag worden gemaakt naar een herkenbare en gedragen puzzel van Zuid-Holland. Een dergelijk vervolggereguleerend gesprek over de Puzzel draagt ook bij aan het draagvlak van het eindresultaat en de concrete slagen die vervolgens in de praktijk moeten worden gemaakt. Immers, uiteindelijk moeten we er als één overheid samen mee aan de slag.

Voor de verdere uitwerking in de komende periode gaan wij graag met u in overleg hoe we dit gezamenlijk kunnen vormgeven, waarbij we oog hebben voor ieders rol en kracht. De uitgangspunten in de handreiking gebiedsgericht werken kunnen hierbij als vertrekpunt dienen.

Gebiedsgericht werken

De uitgangspunten in de handreiking gebiedsgericht werken, die hiervoor is ontwikkeld door de VNG met IPO en UvW zijn een kans om een kwalitatief goed integraal afwegingskader en gebiedsgerichte uitwerking van de opgaven te realiseren. Het biedt houvast om keuzes te maken in de wijze van regievoering, het inrichten van processen en het afwegen van belangen. Onze leden zien dit graag in het vervolgproces terug en voegen daar nog een laatste punt aan toe.

1. Zorg voor minder bestuurlijke drukte: zo min mogelijk nieuwe structuren creëren.
2. Richten op de lange termijn: ruimte houden voor leren door te doen.
3. Werk als één overheid: voorkom afwentelen op andere gebieden / sectoren.
4. Werk integraal: er is in gebieden samenhang tussen sectoraal ingestoken processen en structuren.
5. Maak keuzes en stuur bij.
6. Zorg voor democratische legitimatie.
7. De praktijk vormt het uitgangspunt
8. Maak enerzijds structurerende keuzes en behoudt anderzijds ruimte voor lokaal maatwerk

Dit is een oproep om gebiedsgericht aan de slag te gaan met een integraal afwegingskader en meer werk te maken van het proces. Graag gaan we met u in gesprek over hoe we dit gezamenlijk vorm gaan geven.

Voor een nadere reactie kunt u contact opnemen met onze portefeuillehouder uit het algemeen bestuur van de VZHG, Ben van der Stee.

Vriendelijke groet,

Jolanda de Witte
Voorzitter VZHG

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
21 november 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-844366626
DOS-2022-0003410

Bijlagen
-

Aan voorzitter VZHG, J. de Witte

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Beste mevrouw de Witte, beste Jolanda,

Dank voor de brief die ik mocht ontvangen in kader van de Ruimtelijke puzzel. De afgelopen periode is ook vanuit VZHG, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de [Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland](#), ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg wil ik jullie nogmaals hartelijk bedanken voor de inbreng en betrokkenheid en wil ik reageren op de brief die ik vanuit VZHG heb ontvangen.

In de brief vanuit het VZHG lees ik de nadrukkelijke oproep om meer samen met gemeenten op te trekken in het vervolg van het traject Ruimtelijke Puzzel, en om meer tijd en ruimte in te bouwen om het Ruimtelijk Voorstel te verrijken vanuit het lokale perspectief.

Met mijn recent verstuurd brief 'Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel', ga ik op veel verschillende door gebiedspartners onder de aandacht gebrachte zorgen en aandachtspunten rondom het Ruimtelijk Voorstel nader in. Deze brief is onlangs breed verspreid onder alle gemeenten en andere gebiedspartners in Zuid-Holland.

Vormgeven aan het vervolg

Op dit moment wordt ambtelijk hard gewerkt aan het ontwerp vervolgproces voor de gebiedsspecifieke uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel. Dit doen wij in nauwe samenhang met de lopende gebiedsprocessen rondom ZH-PLG en drie lopende NOVEX-gebieden. We overwegen hiervoor een proces met meerdere uitwerkingssessies in het voor- en najaar van 2024, die we gebiedsspecifiek gaan organiseren. De hoofdindeling daarvoor baseren we op de lagenbenadering, zoals we dat ook voor de bestuurlijke gesprekken afgelopen september hebben gedaan.

Ter voorbereiding op deze uitwerkingssessies zijn wij van plan elke verschillende puzzelende regio, begin 2024 uit te nodigen voor een ambtelijke voorbereidende sessie. De regionale agenda's en puzzels vormen inhoudelijk denk ik een goede basis voor die

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

sessie, om te verkennen hoe de uitwerking van de koers kan worden verrijkt met het lokale perspectief. Ook kan in die sessie het verdere vervolgproces nader worden besproken met de regio's/gemeenten, waarbij de uitgangspunten uit de Handreiking Gebiedsgericht Werken als inspiratie kunnen dienen.

In februari a.s. - dus na vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel door Provinciale Staten – nodig ik de portefeuillehouders RO van alle gemeenten en waterschappen uit voor een vervolgesprek over de Ruimtelijke Puzzel, waarin we onze ideeën voor de inrichting van het vervolgproces en rolverdeling zullen bespreken en daarover nadere afspraken kunnen maken.

Tot slot

Met GS heb ik met het Ruimtelijk Voorstel een nieuw beleidskader op hoofdlijnen opgesteld. Tot welke ruimtelijke keuzes het Ruimtelijk Voorstel in de praktijk exact gaat leiden voor gebieden kunnen we nu nog niet schetsen. Dat gaan we onder meer door thematische en gebiedsgerichte uitwerkingslijnen het komende jaar verder uitvinden en concretiseren. We doen dat samen met gemeenten en onze andere (gebieds)partners.

De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zie ik als eerste stap richting een toekomstbestendig Zuid-Holland. Er is nog veel werk te verzetten, iets wat ik samen met gebiedspartners wil oppakken. Ik kijk dan ook uit naar ons volgende gesprek met gemeenten en andere partners in februari.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Provincie Zuid-Holland
T.a.v. de Statencommissie Ruimte en Milieu
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

28 november 2023, Den Haag

T.a.v. de leden van de Statencommissie Ruimte en Milieu

Betreft: reactie VNO-NCW West op de Ruimtelijk Voorstel

Geachte Commissieleden,

Op woensdag 29 november 2023 bespreekt u het Ruimtelijk Voorstel "Ruimtelijke koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland" - de inbreng namens de provincie Zuid-Holland t.b.v. de Ruimtelijke Puzzel richting het Rijk - tijdens de Statencommissie Ruimte en Milieu. VNO-NCW West heeft kennis genomen van de voorgenomen inbreng en wenst namens het bedrijfsleven te reageren op het gedeelte dat de ruimte voor economie betreft. Wij spreken onze zorgen uit namens ondernemers over het voornemen van de provincie om na 2030 geen extra ruimte voor bedrijvigheid toe te staan. In deze brief schetsen wij hoe de gemaakte afspraken en gewekte verwachtingen op losse schroeven komen te staan en wat dit zou kunnen betekenen voor ondernemers, het verdienvermogen van Zuid-Holland en de grote transitie waar wij gezamenlijk voor staan.

Nationaal Programma Ruimte voor Economie

In september heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) d.m.v. een Kamerbrief het Nationaal Programma Ruimte voor Economie aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit is inbreng vanuit EZK voor de Ruimtelijke Puzzel van minister Hugo de Jonge (BZK) en moet uiteindelijk leiden tot een nieuwe Nota Ruimte. VNO-NCW West is blij dat door het Nationaal Programma ook de behoefte aan ruimte voor economie eindelijk weer een plek heeft gekregen binnen de ruimtelijke ordening in Nederland en stevig op de agenda staat van het Rijk.

Belang bedrijventerreinen voor onze brede welvaart

Voldoende ruimte voor werk en economie is een belangrijk fundament onder onze brede welvaart. Bedrijventerreinen bieden 30 procent van alle werkgelegenheid in ons land, en 40 procent van ons nationaal inkomen wordt er verdiend. Daarom is het goed dat het kabinet nu duidelijk heeft gemaakt dat er meer ruimte voor bedrijven nodig is om duurzaam en circulair te worden. In het Nationaal Programma Ruimte voor Economie wordt een heel helder doel gesteld: in 2050 zal circa 3 procent van ons land nodig zijn voor economie, werk en ondernemers. De komende jaren is meer betaalbare ruimte nodig voor werk- en maaklocaties, voor de energietransitie en voor de circulaire economie. Economische activiteiten nemen nu 2,6 procent van het oppervlakte van Nederland in beslag. De vertaling van het Nationaal Programma Ruimte voor Economie naar Zuid-Holland moet echter nog zijn beslag krijgen. Het zou verstandig zijn als de provincie Zuid-Holland op voorhand rekening houdt met de conclusies uit het Nationaal Programma Ruimte voor Economie.

VNO NCW WEST

Malietoren

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93073
2509 AB Den Haag

T 070 349 08 15

E info@vno-ncwwest.nl
www.vno-ncwwest.nl

BTW NL0092.8698.6.B.01
IBAN NL52ABNA0504019384
BIC ABNANL2A
KVK 40408346

Ruimte voor bedrijven in Zuid-Holland

VNO-NCW West is uitgebreid betrokken geweest bij de totstandkoming van de provinciale bedrijventerreinenstrategie Zuid-Holland 2020. Daarin werd naast de eis tot compensatie van HMC en watergebonden locaties en een bredere inzet op duurzaamheid ook de ambitie opgenomen om de provinciale behoeftebeoordeling te actualiseren en een uitvraag te doen bij de verschillende regio's. In september 2021 heeft VNO-NCW West een uitgebreide reactie gegeven op de actualisatie van de provinciale behoeftebeoordeling bedrijventerreinen en concrete aanbevelingen gedaan.

De provinciale behoeftebeoordeling is vervolgens vastgesteld in november 2021 door Gedeputeerde Staten. Vervolgens heeft er een uitvraag plaatsgevonden bij de regio's MRDH, Midden-Holland, Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid. De geactualiseerde regionale bedrijventerreinvisies inclusief een actualisatie van de regionale bedrijventerreinvisies en behoeftebeoordelingen zijn zo goed als afgerond in 2023 op de regio Holland Rijnland na, welke uiterlijk wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2024. De andere regio's hebben inmiddels een brief ontvangen met de aanvaarding van hun regionale bedrijventerreinvisie. Er is dus sprake van een langlopend en intensief bestuurlijk proces met veel betrokkenheid van het bedrijfsleven en de regio's met als inzet om te komen tot voldoende en toekomstbestendige ruimte voor bedrijven. De nieuwe beleidsvoornemens doorkruisen veel van de gemaakte afspraken en de bij veel partijen gewekte verwachtingen. Wij maken ons hier zorgen over en ontvangen veel signalen van verontruste lokale ondernemersverenigingen en regionale koepels over de onzekerheid die nu lijkt te ontstaan in de richting van 2030 en de jaren daarna. Welke zachte plannen worden er nog hard en hoeveel ruimte verdwijnt er nog tot 2030 die wellicht niet meer wordt gecompenseerd? Vragen waarop wij het antwoord niet kunnen geven.

Uit de bij de provincie aangeboden regionale bedrijventerreinvisies blijkt dat er een grote behoefte is aan extra ruimte voor bedrijven, in het bijzonder binnen bepaalde categorieën terreinen, vooral die met een hogere milieucategorie en watergebonden locaties. Ook is er sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod, niet altijd liggen terreinen op de juiste plek. Daarnaast is er een grote druk op bestaande bedrijventerreinen, vooral binnenstedelijk vanwege voorgenomen transformatie naar woningbouw. Hoe aan deze behoefte tegemoet gekomen gaat worden is onduidelijk. En deze onduidelijkheid is niet goed voor het ondernemers- en vestigingsklimaat in Zuid-Holland.

Herziening Omgevingsbeleid Zuid-Holland 2024

In paragraaf 4.6.1 van de Herziening Omgevingsbeleid 2024 wordt gesproken over 'Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen'. Het is goed dat de provincie de vervolgstap zet op de eerdere wijzigingen in het beleid gericht op bedrijventerreinen en haar bescherming uitbreidt naar alle bedrijventerreinen. Naast de prognoses die uit de behoeftebeoordelingen voortvloeit wordt ook de (tijdelijke) behoefte aan extra ruimte voor de circulaire economie en een energieneutrale economie benoemd van naar schatting 15%. Hoe in het geval van een mismatch tussen vraag en aanbod uitvoering wordt gegeven aan de herprogrammering of fasering van het (harde) planaanbod, aan de kwantitatieve en kwalitatieve planologische compensatie binnen de relevante marktregio is echter op dit moment nog onduidelijk. Tot heden leert onze ervaring dat het realiseren van compensatieruimte bij transformatie al niet of nauwelijks van de grond komt. Tenslotte vragen wij ons af wat de consequenties zijn van de zogenaamde 'veegactie' die de provincie voornemens is uit te voeren op de 3ha locaties. Het zou goed zijn als de provincie dit van tevoren afstemt met het bedrijfsleven.

Consequenties Ruimtelijk Voorstel

In het Ruimtelijk Voorstel lezen wij dat er tot 2030 ruim 900 ha is gereserveerd om nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen. Wonen en werken kunnen zich volgens de provincie, naast de bestaande ruimte, binnen deze gereserveerde ruimte door ontwikkelen. Wat de provincie betreft zal het in de toekomst - na 2030 - vooral gaan om het behouden en beter benutten van de bestaande ruimte voor werken.

Wat VNO-NCW West betreft zouden gemeenten en omgevingsdiensten moeten gaan handhaven op bedrijventerreinen om te zorgen dat bedrijven die hier niet thuishoren plek maken. Daarnaast hebben gemeenten en de provincie behoefte aan instrumenten en middelen van het Rijk. We trekken graag samen op richting het Rijk met deze boodschap. Ook dient de provincie zelf subsidies beschikbaar te stellen. Het zou helpen wanneer overheden een minimale milieucategorie zouden hanteren voor vestiging op bedrijventerreinen. En tenslotte zou er een regionale ontwikkelingsmaatschappij opgericht moeten worden om de gewenste verplaatsing, verdichting en verduurzaming te realiseren.

Ruimte voor transities

In Zuid-Holland vraagt VNO-NCW West in het bijzonder aandacht voor de behoefte aan ruimte op bedrijventerreinen voor de circulaire economie en voor het creëren van (bouw)logistieke zero-emissie hubs t.g.v. de invoering van zero-emissie zones vanaf 1 januari 2025. Op bedrijventerreinen wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan belangrijke maatschappelijke en economische transities, zoals de energietransitie door het opwekken van duurzame energie en het onderling uitwisselen tussen bedrijven om de totale aansluiting op het net te verlagen, de mobiliteitstransitie (zero-emissie stadslogistiek) en de transitie naar een circulaire economie. Graag maken wij het belang van een betere ruimtelijke inpassing zichtbaar van deze transities. En daarnaast benadrukken wij graag nogmaals de belangrijke bijdrage die op bedrijventerreinen wordt geleverd aan de werkgelegenheid, juist ook voor praktisch geschoolden. Het type werknemers waar wij een enorme behoefte aan hebben om uitvoering te geven aan de verduurzaming van Nederland.

De behoefte aan extra ruimte voor de circulaire economie is in het beleid van de provincie Zuid-Holland nu nog onvoldoende geborgd, ook niet met hetgeen thans hierover in de Herziening Omgevingsbeleid 2024 is opgenomen. De provincie zal hier echt meer duidelijkheid over moeten bieden.

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur bracht op 13 oktober 2023 het advies 'Samen werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen' uit. VNO-NCW West vraagt de leden van de commissie kennis te nemen van dit belangrijke advies, aangezien de verduurzaming van bedrijventerreinen niet vanzelf zal gaan. De kansen zijn groot, maar op meerdere redenen blijft de verduurzaming helaas achter terwijl er wel al hele goede voorbeelden zijn. VNO-NCW West biedt aan om te helpen bij de verduurzaming van bedrijventerreinen. Hierover zijn wij al in gesprek met de provincie en we maken dit graag concreet.

Advies PARK

Bij het bestuderen van de stukken voor de commissievergadering van 27 november a.s. viel ons oog op het advies van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK). Dit is o.a. van belang vanwege hetgeen hij stelt op blz. 5, waarbij hij ingaat op de ruimte voor bedrijven en de vraag stelt wat het betekent als je nieuwe ruimtevragen rond werken binnen de bestaande ruimte moet oplossen.

Ook wordt op blz. 3 door in het PARK advies gepleit om de puzzel te verbinden met de Ruimtelijk Economische Visie en het Zuid-Hollands Programma Landelijk

Gebied (ZHPLG). In het vooroverleg heeft VNO-NCW West exact dezelfde oproep gedaan en de gedeputeerde gevraagd om duidelijk te maken wat de relatie is tussen het Ruimtelijk Voorstel en de Ruimtelijk Economische Visie waarover wij ook in gesprek zijn met de provincie.

Wij hopen dat de leden van de Statencommissie Ruimte en Milieu kennis nemen van onze zorgen en deze meenemen bij het beoordelen van het Ruimtelijke Voorstel "Ruimtelijke koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland" zoals dit nu voorligt.

Met vriendelijke groet,

A rectangular box with a thin black border, used to redact the signature of the Director of Public Affairs.

Directeur Public Affairs VNO-NCW West

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Datum : 29 november 2023
Ons kenmerk : 23.074 DH
Onderwerp : Reactie op Ruimtelijk Voorstel

Louis Pasteurlaan 6, 2719 EE Zoetermeer
Postbus 447, 2700 AK Zoetermeer

+ 31 85 003 6400

info@glastuinbouwnederland.nl
glastuinbouwnederland.nl

Bank
NL 17 RABO 010 86 64 775
NL 71 RABO 011 68 71 555

Kvk 27294015
BTW 8172.64.437.B.01

Geacht college,

Het college van Gedeputeerde Staten heeft de afgelopen periode gewerkt aan het Ruimtelijk Voorstel van de provincie Zuid-Holland. Het Ruimtelijk Voorstel is een belangrijke stap in het proces om te komen tot de Ruimtelijke Puzzel Zuid-Holland. Deze Ruimtelijke Puzzel is input voor en zal van grote impact zijn op de nieuwe Nationale Omgevingsvisie: Nota Ruimte. Daarnaast is het Ruimtelijk Voorstel een belangrijk uitgangspunt voor uw nieuwe Provinciale omgevingsvisie. Het voorliggende Ruimtelijk Voorstel is daarmee van groot belang voor het ruimtelijk verdelingsvraagstuk in Zuid-Holland en Nederland voor de komende jaren.

Glastuinbouw Nederland heeft kennis genomen van het Ruimtelijk Voorstel (hierna: RV) en willen u een aantal aspecten meegeven waarvan wij van mening zijn dat het RV daar aan ontbeert.

ERKEN DE 2^E ECONOMIE VAN ZUID-HOLLAND

Glastuinbouw Nederland constateert dat de tweede economie van Zuid-Holland en derde economie van Nederland en tevens het meest toonaangevende glastuinbouwcluster ter wereld, een minimale rol vertegenwoordigt in het RV. Voor zover het RV aandacht besteed aan de glastuinbouwsector, gebeurt dit voornamelijk onder de noemer 'intensieve land- en tuinbouw'. Dit doet niet alleen geen recht aan onze sector, ook is onderscheid tussen de verschillende sectoren noodzakelijk om specifieke beleidskeuzes toe te kunnen passen.

In het RV worden verschillende sectoren en gebieden benoemd en van waarde voorzien. De land- en tuinbouw in het algemeen en de glastuinbouw in het bijzonder krijgen in uw RV een frame mee die niet past bij een Zuid-Holland die trots is op de glastuinbouw. In plaats van bijvoorbeeld de glastuinbouw aan te merken als *motor voor een groene economie met regionale, nationale en internationale betekenis*, schrijft u deze toe aan andere sectoren. Dat terwijl de glastuinbouwsector de afgelopen juist jaren bewezen heeft deze motor voor een groene economie te zijn. Ook stelt het RV dat *de landbouw sterk geïntensiveerd en export-georiënteerd* is. Dit frame is niet op feiten gebaseerd. Sterker nog, de handelsbalans is relatief ongewijzigd: de waardegroei wordt namelijk volledig verklaard vanuit prijs-

stijgingen¹. Daarbij wordt export op het niveau van landsgrenzen beschouwd en dan is handel al snel export. Nederland, de grootte van Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, handelt grotendeels binnen West-Europese (EU) context: interne handelsmarkt dus. Tot slot doen we dit ook nog eens efficiënt en met een zo'n laag mogelijke footprint.

Wij vragen u dan ook expliciet gepaste aandacht te schenken en ruimte te geven aan de glastuinbouweconomie in het RV en de regionale, nationale en internationale betekenis te onderkennen in zowel primaire productie, werkgelegenheid, kennis, innovatie als drijver achter sector-overstijgende oplossingen, waaronder de energietransitie (bijv. de drijvende kracht achter aardwarmte, de rol van netbalanceerder, etc.). De glastuinbouw en aanpalende Greenport is van dien aard, omvang en excellentie dat deze erkenning en bescherming verdienen in het RV én een ruimtelijk toekomstperspectief.

SCHETS EEN RUIMTELIJK TOEKOMSPERSPECTIEF

Als gevolg van de erkenning van het belang van de glastuinbouw in Zuid-Holland vragen wij u ook de sector een ruimtelijk toekomstperspectief te bieden. In de Ruimtelijk Economische Strategie Greenport West-Holland heeft uw provincie, samen met ons en andere partners, duidelijke koersen uitgezet om in het RV te verankeren. Helaas zijn wij hier weinig van terug. Een ruimtelijk toekomstperspectief is noodzakelijk voor het vestigingsklimaat van glastuinbouw in Zuid-Holland. Onze investeringen zijn zeer omvangrijk, kennen lange terugverdientermijnen en vragen daarom om een bestendig en (ver)sterk(ing van het) vestigingsklimaat.

Het RV doet echter het tegenovergestelde. Het RV stelt dat het toekomstperspectief van sommige sectoren op de lange termijn onzeker is en dan met name voor zeer energie- en water-intensieve bedrijvigheid en voor zoetwaterafhankelijke teelten. Onder deze bedrijvigheid zou de lezer de glastuinbouw kunnen scharen. U schetst hiermee een bijzonder troebel toekomstperspectief voor onze sector. Voor Glastuinbouw Nederland is dit uiteraard onaanvaardbaar.

MAAK HELDERE KEUZES

Glastuinbouw Nederland constateert dat het RV *voor een aantal functies de ruimte wil reserveren en vastleggen*. Het RV geeft echter niet concreet aan voor welke functies dit dan is, welke argumenten hier aan ten grondslag liggen en op welke wijze deze functies passen in het profiel dat Zuid-Holland voor ogen heeft en dat in relatie tot de (profielen van) overige provincies. Het RV is in mogelijke keuzes evenmin consistent. In uw sturende principes geeft u aan dat *niet voor alles ruimte is. De toekomstige ruimtelijke inrichting vergt politieke keuzes en het ter discussie stellen van huidige uitgangspunten, denkbeelden en ruimtelijk beleid*. Door geen duidelijke koers te kiezen tast dit het toekomstperspectief voor ondernemers aan.

Eén van de sturende principes in het RV is om *op kwaliteit en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde* te sturen. Het RV geeft zelf aan dat deze maatschappelijke toegevoegde waarde samen met gebiedspartners zal worden vormgegeven. Waar stemt uw Staten dan mogelijk mee in? Wat zijn de (ruimtelijke) consequenties van deze maatschappelijke toegevoegde waarde?

¹ https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2023/04/de-nederlandse-agrarische-sector-editie-2023.pdf

Ook stelt het RV dat de koers is gericht op een 'nieuwe balans' en 'brede welvaart', waarvan de invulling evenmin helder wordt gemaakt in het document en waarbij de beoogde ruimtelijke consequenties of voorwaarden voor een plekje in de puzzel niet inzichtelijk worden gemaakt. Wij kunnen dan ook niet beoordelen of wij ons kunnen vinden in deze koers.

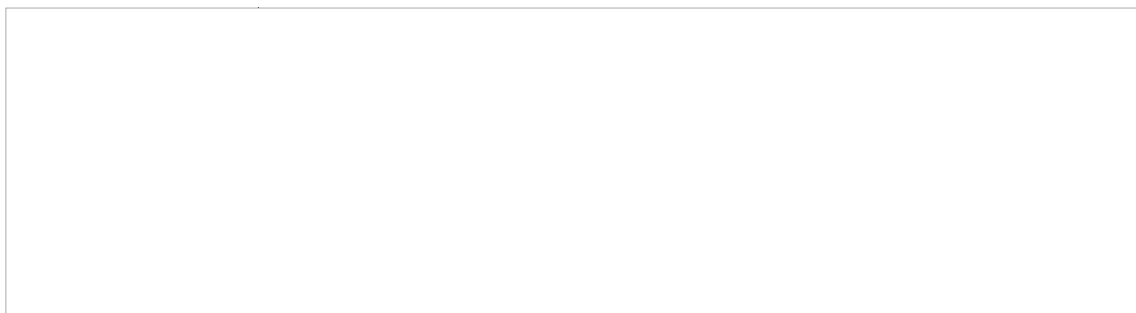
Het RV bevat ook keuzes zoals: *we zetten overal in op basiskwaliteit natuur*. Het is voor ons volstrekt onduidelijk wat zo'n keuze tot gevolg heeft. Wat is overal? Wat is een basiskwaliteit? Waar moet dit aan voldoen? Wat als dit op gespannen voet staat met het economisch model in het gebied? Wat als hierdoor het vestigingsklimaat van Zuid-Holland relatief (ten opzichte van andere regio's) verslechterd?

Het RV geeft daarbij aan dat *alles vraagt om een vernieuwd afwegingskader voor beleidskeuzes*. Wij denken dat *brede welvaart een kompas voor een dergelijk afwegingskader kan zijn*. Het is voor Glastuinbouw Nederland niet te overzien wat de gevolgen hiervan zijn. Er ligt nog geen kader, het is 'slechts' een kompas (?) en brede welvaart is niet gedefinieerd. Waarin maakt Zuid-Holland nu exact haar keuzes in? Welke sterke punten gaat Zuid-Holland versterken, wat laat u aan andere provincies (en is dit afgestemd?), waar neemt u afscheid van en op welke manier? Wij zien dit helaas niet terug in het RV.

SAMENWERKING

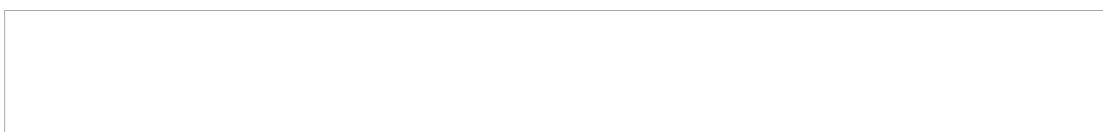
In het RV geeft u aan dat er nog de nodige strategische keuzes te maken zijn. Wij kijken uit naar de dialoog deze met elkaar in te vullen. De opwerking van het RV heeft ons inziens niet de gepaste procesmatige en inhoudelijke aandacht gehad die op grond van de inhoud en consequenties wel gepast had geweest. Dit heeft geleid tot een RV die niet alleen nog veel uitwerking vraagt, maar ook het (hoogst) nodige draagvlak ontbeert bij partners. Het ruimtelijk toekomstpotentieel van Zuid-Holland zullen we met elkaar moeten vormgeven. Wij hoeven u er niet van te overtuigen dat wij elkaar nodig hebben voor een mooie toekomst voor Zuid-Holland. Wij vertrouwen er op dat u dit signaal ter harte neemt.

Met vriendelijke groet,

Jacco Vooijs
Voorzitter Glastuinbouw Westland
en Glastuinbouw Aalsmeer

Ilone Douma-Ammerlaan
Voorzitter Glastuinbouw Oostland

Gedeputeerde Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2024-849109418
DOS-2022-0003410

Uw kenmerk
23.074 DH

Bijlagen

-

Aan Glastuinbouw Nederland, regio Zuid-Holland t.a.v.
De heer Vooijs en mevrouw Douma-Ammerlaan
Postbus 447
2700 AK Zoetermeer

Onderwerp:

Ruimtelijke puzzel – Reactie op 2^e inbreng Ruimtelijk Voorstel

Geachte heer Vooijs en mevrouw Douma-Ammerlaan,

In uw brief van 29 november vraagt u in kader van het Ruimtelijk Voorstel aanvullende aandacht voor de positie en het belang van de Greenports en de glastuinbouw daarin specifiek. Daarnaast duidt u het belang van duidelijke en heldere keuzes die houvast en perspectief bieden voor ondernemers. Uw brief bouwt daarmee door op uw eerdere reactiebrief van 2 oktober 2023.

In onze eerdere GS-reactiebrief van 21 november aan u (kenmerk PZH-2023-843572592), naar aanleiding van uw reactie 2 oktober op het concept (80%) Ruimtelijk Voorstel, gaven Gedeputeerde Staten reeds aan dat wij onze Greenports herkennen en erkennen als belangrijke speler en innovator in onze provincie. In het Ruimtelijk Voorstel dat in november/december jl. is besproken door Provinciale Staten was dit reeds zo opgenomen.

Aangepast Ruimtelijk Voorstel

Naar aanleiding van de bespreking in Provinciale Staten is afgelopen weken gewerkt aan een [Gewijzigd Ruimtelijk Voorstel Zuid-Holland \(13 februari 2024\)](#). Dit aangepaste Voorstel is onlangs gepubliceerd. Provinciale Staten hebben dit aangepaste Voorstel 7 februari in de Statencommissie Ruimte en Milieu besproken. Na een toezegging van gedeputeerde Stolk zijn hierop nog enkele wijzigingen doorgevoerd. Op 6 maart wordt het gewijzigde Ruimtelijk Voorstel ter besluitvorming behandeld in Provinciale Staten.

Onze reactie op uw laatste brief heeft even geduurd, omdat het aangepaste Voorstel wijzigingen bevat op voor u belangrijke punten, waarop we u graag wilden wijzen in deze brief.

Een van de aanpassingen in dit aangepaste Voorstel is het specifiek agenderen in een eigen hoofdstuk (4.2) over onze Greenports in het document. Daarmee benoemen we als provincie de

Greenports nadrukkelijker als belangrijke speler voor Zuid-Holland, voor nu én in de toekomst. Ook is opgenomen dat onze inzet erop is gericht om toe te werken naar een toekomstbestendige glas- en tuinbouw, waarin zij haar (inter)nationale koploperpositie behoudt. Als provincie zien we het als opgave om perspectief op o.a. het gebied van de versnelde energietransitie te bieden en de juiste ruimtelijk-economische randvoorwaarden voor het goed functioneren van de greenport keten in de bredere omgeving te faciliteren. Daarbij worden bestaande en feitelijk duurzaam gebruikte glastuinbouwkassen niet gedwongen omgezet naar een groenblauwe structuur.

Tevens is in het aangepaste Voorstel opgenomen dat grote ruimtevragers (bijvoorbeeld voor agrologistiek) ook binnen het bestaande agrologistieke complex in de greenport West-Holland worden gefaciliteerd.

Zoals wij ook beschreven hebben in onze brief van 21 november, bevat het Ruimtelijk Voorstel een integrale koers op hoofdlijnen, gericht op een toekomstbestendige en krachtige leefomgeving in Zuid-Holland. Zoals ook geagendeerd in het Ruimtelijk Voorstel én is aangegeven in onze eerder reactie, is het een koers die zowel thematisch als gebiedsspecifiek uitwerking behoeft. Deze uitwerking zal komende periode nader worden opgepakt, waarbij we onze gebiedspartners, zoals onze Greenports, actief gaan betrekken. Voor ogen is om daarin stapsgewijs de nadere gebiedsgerichte keuzes scherp te maken zodat deze opgewerkt kunnen worden naar daadwerkelijk te maken keuzes. Waar dat moet zullen wij (als provincie) -alles overwegende- keuzes maken, waar dat kan maken we keuzes in afstemming/samenspraak met de gebiedspartners.

Tot slot

Resultaten uit bovenstaande vervolgproces willen wij benutten o.a. voor de doorvertaling naar ons formele omgevingsbeleid en een concreter toepasbaar integraal afwegingskader, als hulpmiddel voor ruimtelijke verdelingsvraagstukken. Ook kan het worden benut bij belangrijke thematische trajecten in onze provincie, bijvoorbeeld rondom energie (PMIEK/RES), het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de Ruimtelijk Economische Visie (REV).

Zoals u ziet is er dus nog veel werk te verzetten, iets wat we samen met u en andere gebiedspartners willen oppakken. De nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel zien we als eerste stap richting een toekomstbestendig en krachtig Zuid-Holland.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

uw kenmerk:

uw brief van:

ons kenmerk: 23.163717 /

bijlagen:

onderwerp: Proces ruimtelijk voorstel

Provincie Zuid-Holland
Gedeputeerde Anne Koning
Postbus 90602
2509 LP 'S-GRAVENHAGE

Leiden, 20-12-2023

Geachte mevrouw Koning,

Op 16 november jl. ontvingen wij van u de reactie op de inbreng van de gebiedspartners op het Ruimtelijk Voorstel. Wij stellen het op prijs dat wij in het proces van de totstandkoming tot dusver betrokken zijn en ondersteunen uiteraard de keuze van de provincie om water en bodem nog meer als randvoorwaarde te hanteren. Ook delen wij uw visie dat het ruimtelijk voorstel een startpunt is van een proces dat stap voor stap naar concrete keuzes gaat leiden. Met deze brief geven wij ons beeld van hoe de waterschappen in een gezamenlijk proces met de provincie hieraan willen bijdragen.

Wij herkennen de opgaven

In hoofdstuk 2 van het koersdocument zijn een aantal water- en bodem- en natuuropgaven opgenomen. Deze herkennen wij. Ook zijn voor ons herkenbare nader uit te werken onderwerpen benoemd. De waterschappen hebben de kennis en expertise vanuit water, bodem en klimaat om deze opgaven en onderwerpen te concretiseren zodat er een goede tafel ontstaat waarop de puzzel kan worden gelegd. Op deze manier zorgen we ervoor dat we keuzes maken die later niet afwentelen van privaat naar publiek. Verstandige keuzes nu, bepalen later het niveau van onder andere economisch vestigingsklimaat, risico op economische schade, niveau van de natuur, leefbaarheid en brede welvaart. We zien een proces voor ons waarin de waterschappen en de provincie hieraan in gezamenlijkheid werken. Hiermee bouwen we voort op de succesvolle samenwerking rond het maken van de klimaatonderlegger Zuid-Holland.

Samenwerking intensiveren

Met deze brief roepen wij u dus nadrukkelijk op om de ingezette weg in gezamenlijkheid te blijven vervolgen, te intensiveren en toe te werken naar een gedragen ruimtelijk arrangement en aanpassingen in het provinciale omgevingsbeleid met concrete keuzes en richting. Wij denken bijvoorbeeld aan een ambtelijke werkgroep water, bodem en klimaat die met deelnemers van in ieder geval waterschappen en de provincie inhoudelijke onderwerpen uitwerkt en/of verder analyseert. Deze werkgroep heeft wat ons betreft als doel om de

Hoogheemraadschap van
Rijnland

inbreng voor de in uw brief genoemde bestuurlijke bijeenkomsten voor te bereiden. Wij denken dat dit aansluit op uw keuze om de koers zowel thematisch als gebiedsgericht verder uit te werken.

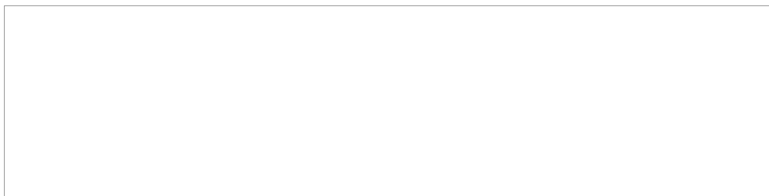
Graag vragen wij u spoedig met ons in gesprek te gaan over hoe wij gezamenlijk hier verder vorm en inhoud aan kunnen geven en dit onderdeel kunnen maken van het vervolgproces.

Vragen

Heeft u vragen en/of behoefte aan een nadere reactie naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact op nemen met hoogheemraad Marjon Verkleij.

Hartelijke groet,
Namens de verantwoordelijke portefeuillehouders van de Vereniging van Waterschappen in Zuid-Holland, commissie Water & RO, te weten;

Piet van der Eijk (Hollandse Delta),
Cor Habben Jansen (Schieland en de Krimpenerwaard),
Kees Romijn (Rivierenland),
Gijs Stigter (De Stichtse Rijnlanden) en
Manita Koop (Delfland),

Marjon Verkleij,
voorzitter VZHW RO en Water
Hoogheemraad van Rijnland
Portefeuille Voldoende Water en Waterveiligheid

Vereniging van Waterschappen in Zuid-Holland
Commissie Water & RO
t.a.v. Marjon Verkleij
Postbus 156
2300 AD LEIDEN

Onderwerp

Proces Ruimtelijk Voorstel waterschappen

Geachte mevrouw Verkleij,

Dank voor de brief die wij mochten ontvangen in het kader van de Ruimtelijke Puzzel. In het hele traject tot nu toe is ook vanuit de waterschappen, samen met vele van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland, ons Ruimtelijk Voorstel als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel.

Via deze weg willen wij jullie nogmaals hartelijk bedanken voor de inbreng en betrokkenheid en willen wij reageren op de brief die wij vanuit de Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen hebben ontvangen. Hierin stelt u voor in een ambtelijke werkgroep water, bodem en klimaat de bestuurlijke bijeenkomsten in dit traject voor te bereiden.

Graag maken wij gebruik van jullie aanbod om verder mee te denken bij de uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel. De kennis van de waterschappen is erg relevant voor de laag van de ondergrond bestaande uit bodem, water en het natuurlijk ecosysteem. Wij bouwen daarbij graag voort op de resultaten van de eerdere succesvolle samenwerking tussen de waterschappen en de provincie Zuid-Holland, zoals de klimaatonderlegger en het onderzoek naar de effecten van een Limburgbui in Zuid-Holland.

Uw aanbod om via een ambtelijke werkgroep water, bodem en klimaat de samenwerking te intensiveren en de inhoudelijke keuzes uit het Ruimtelijk Voorstel verder vorm te geven nemen wij graag aan. Wij stellen voor om hiervoor het al bestaande driewekelijkse zgn. 'strategienoverleg' tussen de provincie en waterschappen te gebruiken. Hiervoor worden reeds ambtenaren van alle 7 inliggende waterschappen uitgenodigd plus provinciale collega's van de thema's water, klimaat en ruimte. Graag geven wij in overweging om dit overleg uit te breiden met collega's van de thema's bodem, de programma's Ruimtelijke Puzzel en wanneer relevant het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en of andere waterpartijen zoals drinkwaterbedrijven. Een groot deel van de keuzes in het Ruimtelijk Voorstel rondom Water en Bodem Sturend zullen namelijk gebiedsgericht worden uitgewerkt in het ZH-PLG. Wij stellen voor om op korte termijn een taakomschrijving van deze werkgroep op te stellen om aan te geven wat de precieze rol en taken hiervan zullen zijn.

Wij hebben alle vertrouwen dat dit overleg zal bijdragen aan het nemen van belangrijke beslissingen over de ruimtelijke inrichting van onze provincie, waarbij water en bodem belangrijke randvoorwaarden zijn. Om samen te werken aan een toekomstbestendig Zuid-Holland in 2050.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

drs. J.N. (Jeannette) Baljeu

Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact

Per e-mail: statengriffie@pzh.nl

LOCATIE: Stolwijk

UW BRIEF: 19 januari 2024

UW KENMERK:

DOCUMENTNUMMER: 1264842

ZAAKNUMMER: 1264840

BIJLAGE(N): 1

BEHANDELD DOOR: [REDACTED]

TELEFOON: [REDACTED]

E-MAIL: info@krimpenerwaard.nl

VERZENDDATUM: 10 januari 2024

ONDERWERP: Oproep namens landelijke gemeenten Zuid-Holland

Geachte leden van Provinciale Staten,

De provincie Zuid-Holland kent veel verschillen. Van stedelijke gemeenten in de Zuidvleugel tot prachtige landelijke gemeenten met hun open landschappen, dorpen en historische steden. Dat vraagt veel van uw beleid: u wilt gemeenten zowel ruimte als richting bieden waardoor zij in staat zijn hun rol goed vorm te geven. Dit geeft gemeenten de mogelijkheid om te voorzien in de behoeften van hun inwoners en ruimte te bieden aan goed plannen. Alleen dan kan de gemeente haar rol goed vervullen.

De woningmarkt in Nederland zit momenteel op slot: ook de landelijke gemeenten ervaren de effecten hiervan. De kernen in het landelijk gebied verschillen sterk van omvang, waarmee ook de omvang van de lokale behoefte verschilt. We willen ons kunnen richten op deze behoefte: alleen dan kunnen jong en oud in de landelijke omgeving blijven wonen en werken en blijven voorzieningen op niveau. We kennen nu veel hechte gemeenschappen. Zij hebben een goede sociale basis. Om dat te behouden is ontwikkeling en versterking nodig.

In deze brief roepen we u op de 3 hectare-kaart wonen en werken weer open te stellen en te verruimen. We vragen om meer maatwerk en flexibiliteit: "een buurt erbij" in plaats van "een straatje erbij". Zo kunnen we betaalbare woningen en kwaliteit toevoegen aan onze kernen. Daarnaast vragen we ruimte te bieden aan de aan ons verbonden ondernemers. Cruciaal voor een vitaal platteland!

Ruimte voor een sociale basis: de sleutel voor brede welvaart

Een goede sociale basis is de sleutel voor brede welvaart voor onze inwoners. Deze sociale basis wordt gevormd in verenigingen en scholen, het zorgen en omkijken naar elkaar, de lokale bedrijvigheid en de verbondenheid van inwoners en ondernemers met hun omgeving. Wij maken ons grote zorgen over hoe uw ruimtelijk beleid effect heeft op een evenwichtige ontwikkeling van deze dorpen en daarmee op deze sociale basis. We hebben meer ruimte nodig om het wonen voor ouderen te verbeteren en om jongeren de kans te geven om in het landelijk gebied te blijven. Voor ondernemers om te kunnen groeien. Beiden zijn nodig om voorzieningen zoals verenigingen en scholen vitaal te houden. Wij willen daarom ruimte voor "buurten erbij" en voldoende ruimte voor aan ons verbonden ondernemers om zich te ontwikkelen.

Nieuwe locaties op de 3 hectare-kaart niet meer mogelijk

Een kernpunt van onze zorg ligt in de aanpak van toestemmingen voor "stedelijke ontwikkelingen", namelijk de regels rond de 3 hectare-kaart. Uw omgevingsverordening bevat regels over de "3 hectare-kaart" (artikel 7.46 en 7.47). Als een stedelijke ontwikkeling groter is dan 3 hectare en niet op de 3 hectare-kaart staat, mag het omgevingsplan volgens uw verordening niet gewijzigd worden. In de brief van GS aan u van 14 december 2021

wordt uitgelegd waarom het actueel bijwerken van de 3 hectare-kaart belangrijk is. Dit is om ervoor te zorgen dat er met voldoende tempo woningen gerealiseerd worden - eventueel met hulp van uw Vliegende Brigade - en dat ontwikkelingen passen bij de toets voor de ladder duurzame verstedelijking (artikel 7.45). In deze toets wordt gekeken of er behoefte is en er nog ruimte is in het bestaand stedelijk gebied. Helaas sluit GS momenteel de mogelijkheid voor plaatsing van nieuwe locaties op de 3 hectarekaart uit.

Grote opgaven rond brede welvaart in landelijke gemeenten

Landelijke gemeenten kennen grote opgaven rondom brede welvaart. Dit maakt het stoppen van het proces om de 3 hectare-kaart bij te werken extra zorgwekkend. De kwetsbaarheid van de brede welvaart ligt in ons gebied niet in het ontbreken van een groene leefomgeving, maar vooral in de sociale samenhang. Een evenwichtige bevolkingsopbouw en een sterk sociaal netwerk, via werk en/of verenigingen, is van groot belang voor de levensvatbaarheid van dorpen op de lange termijn. Het afnemende aantal vrijwilligers en de behoefte van onze lokale ondernemers aan ruimte voor ontwikkeling onderstrepen deze zorgen. Als jongeren en ondernemers wegtrekken uit de landelijke gemeenten vanwege het ontbreken van kansen, zal de brede welvaart in de landelijke gemeenten aanzienlijk afnemen.

Hoogwaardige ontwikkelingen die passen bij de omgeving en behoeften

Ook wij vinden ons open landschap belangrijk, het is onderdeel van onze identiteit. We begrijpen dat u grip wilt houden op grootschalige ontwikkelingen zoals in Valkenburg (318 ha) en nu het Vijfde Dorp in Zuidplas (325 ha) om zo de openheid van het landschap te bewaken. Voor de vitaliteit van de kernen in de landelijke gemeenten is dit ook niet wat we vragen. Wij willen kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingen die passen bij de omvang en behoeften van de kern. Wij vragen daarom niet om grootschaligheid, maar om voldoende mogelijkheden om onze kernen te versterken met “een buurt erbij” en voldoende (schuif)ruimte voor ondernemers om zich verder te ontwikkelen.

Alleen met “een buurt erbij” voegen we betaalbaarheid en kwaliteit toe

In uw beleid streeft u nadrukkelijk naar een hoger aandeel sociale woningbouw in nieuwe projecten. Dit aandeel ligt vaak hoger dan de lokale behoefte in landelijke gemeenten. Wij begrijpen dat het wenselijk is sociale woningbouw beter te verdelen tussen stedelijke omgeving en platteland. Daar is enige schaal voor nodig: een buurt erbij is ook robuust genoeg om zowel betaalbaarheid als kwaliteit toe te voegen aan de bestaande kernen. Door in verhouding tot de omvang en behoefte van de kernen nieuwbouw te realiseren kan er aanvullend en aansluitend op de bestaande woningvoorraad worden gebouwd, zodat de woningmarkt weer beter gaat functioneren. Want daar hebben we behoefte aan: versterking van het bestaande op een manier die ook leidt tot een structurele verbetering.

Ontwikkeling van de verbonden werkgelegenheid vraagt ruimte

Onder ondernemers geldt het adagium “stilstand is achteruitgang” en dat is ook werkelijk zo. Voor de toekomstbestendigheid van ondernemers is een omslag naar circulair en duurzaam ondernemen, in een klimaatadaptieve omgeving nodig. Deze innovaties vragen om ruimte en om investeringen. Als we deze ruimte voor de aan ons verbonden ondernemers niet kunnen bieden in de landelijke gemeenten, vallen onze ondernemers stil in hun ontwikkeling. De gewenste schuifruimte voor een duurzame ontwikkeling ontbreekt. De gevolgen ervan zijn ernstig: de sociale basis door het werk, voorzieningen dichtbij en steun van ondernemers aan het lokale verenigingsleven vallen weg. Ook neemt de verkeerspendel naar buiten het gebied toe.

Zonder vitale kernen en verbonden werkgelegenheid ook geen nieuw perspectief voor de landbouw

Ons open landschap wordt overwegend beheerd door onze boeren. Veel opgaven komen op hun bord terecht. Het complex samenhangende beleid op het gebied van stikstof, bodemdaling en CO2, waterkwaliteit en natuur vraagt grote inspanningen van onze boeren. Een perspectief op nieuwe verdienmodellen is daarbij nodig. Daarin ligt een belangrijke relatie met de kernen in dat open landschap. Denk bijvoorbeeld aan kansen voor recreatie en toerisme, aanvullende diensten (kinderopvang, zorg), parttime werk dichtbij en korte afzetketens. Alleen inzetten op “ruimte houden voor extensivering” biedt geen nieuw perspectief.

Oproep voor ander beleid rond de 3 hectare kaart

Wij roepen u dringend op om het voor de landelijke gemeenten weer mogelijk te maken om locaties voor wonen en werken aan de 3 hectare-kaart toe te voegen, door GS opdracht te geven dit proces te hervatten. Ook kunt u er zelf voor kiezen om meer ruimte te geven voor maatwerk door uw regels over grote buitenstedelijke ontwikkelingen in uw verordening (artikel 7.46 en 7.47), die plaatsing op deze kaart vereisen, te verruimen van 3 naar 15 hectare. Hierdoor ontstaat een flexibeler kader dat beter aansluit bij de specifieke behoeften van landelijke gemeenten.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris,

de burgemeester,

██████████

██████████

burgemeester en wethouders van Molenlanden,
de secretaris,

de burgemeester,

██████████

██████████

Deze brief is digitaal aangemaakt en daarom niet ondertekend

Bijlage: overzicht gemeenten Zuid-Holland die deze brief steunen

Bijlage 1: Overzicht ondersteuning door andere gemeenten in Zuid-Holland

Deze brief wordt ondersteund door:

Gemeente Bodegraven-Reeuwijk

Gemeente Goeree Overflakkee

Gemeente Hillegom

Gemeente Hoeksche Waard

Gemeente Kaag en Braassem

Gemeente Lisse

Gemeente Nieuwkoop

Gemeente Nissewaard

Gemeente Teylingen

Gemeente Voorne aan Zee

Gemeente Waddinxveen

Gemeente Zoeterwoude

Gemeente Vlaardingen

Gemeente Ridderkerk

Gemeente Schiedam

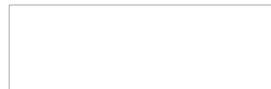
Gemeente Barendrecht

Regio Midden-Holland

Postbus 589 – 2220 AN Katwijk

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. Statenleden cie. Ruimte en Milieu
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Gemeente Katwijk
Postbus 589
2220 AN Katwijk zh

Afdeling:
Concernzaken en Advies

Ons kenmerk:
Z3347778D3349255

Verzenddatum: 2 februari 2024

Onderwerp: inbreng Katwijk inzake gewijzigd Ruimtelijk Voorstel (commissievergadering d.d. 7 februari 2024)

Geacht Statenlid,

Op 7 februari 2024 vergadert u in uw commissie over het Ruimtelijk Voorstel van de Gedeputeerde Staten in het kader van de Ruimtelijke Puzzel. Gemeente Katwijk heeft kennisgenomen van het gewijzigde Ruimtelijk voorstel en geeft u graag enkele aandachtspunten mee waarvan wij hopen dat u deze in uw vergadering wilt voorleggen aan de Gedeputeerde Staten.

Definiëren van termen

Het Ruimtelijk Voorstel benoemt veel termen, maar blijft vaag in de definities van deze termen. Een bijlage met nadere duiding zou zeer behulpzaam zijn, zodat het voor gemeenten en andere stakeholders duidelijk is welke definitie de provincie hanteert. Het gaat om termen als 'brede welvaart, maatschappelijke meerwaarde, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, veilige- en aantrekkelijke ruimte, gezonde en groene leefomgeving': wat wordt er onder verstaan? Welke visie ligt hieronder? Het is lastig een koers uit te zetten als onduidelijk is waar deze koers naartoe voert. Verduidelijking van, onder meer, voorgaande definities helpt hierbij.

Wij stellen voor Brede Welvaart te zien als een breder en inclusiever concept van welvaart dan alleen het traditionele economische perspectief, zoals het bruto binnenlands product (BBP). Het omvat een uitgebreider scala aan factoren en indicatoren die de levenskwaliteit van individuen en gemeenschappen meten. Belangrijke elementen in de definitie van brede welvaart zijn: economisch bewustzijn, sociaal bewustzijn, milieubewustzijn, gezondheid en welzijn, geluk en tevredenheid, politieke stabiliteit en rechten. Hiervoor gaat het om het zoeken naar duurzame oplossingen voor aantrekkelijke en gezonde woongebieden, goede vestigingscondities voor ondernemers en een gevarieerd aanbod aan voorzieningen. Het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving en aansluiten op wensen van bewoners, ondernemers en markt. Wij vragen de Gedeputeerde Staten deze definitie van brede welvaart te hanteren.

Wonen en werken alleen binnenstedelijk; dat gaat niet

In het ruimtelijk voorstel wordt gesteld dat de huidige 3ha-locaties plus binnenstedelijk voldoende zijn voor het realiseren van de benodigde woningbouw en bedrijvigheid. Dit is echter een sectorale benadering die onvoldoende rekening houdt met het ruimtebeslag van de aspecten die bepalend zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving (voorzieningen, gezondheid, klimaatadaptatie, groen) en netwerken mobiliteit, energie en water; brede welvaart. Wenselijker is om gebiedsgericht te werk te gaan.

Binnenstedelijk is er, bijvoorbeeld in naoorlogse wijken, ook een vitaliteits- en leefbaarheidsopgave. De vraag is of het voorstel, dat uitgaat van 'verbeteren van kwaliteit door intensivering', in die wijken het juiste mechanisme is. Katwijk ziet het terugbrengen van differentiatie in veelal eenzijdig gebouwde verouderde buurten als middel om de leefbaarheid te vergroten. Wordt dit meegenomen in het kader? De toenemende vergrijzing, die overigens niet wordt benoemd in de tekst over bevolkingsgroei, is bij dit vraagstuk een extra aandachtspunt. Ook de genoemde mogelijkheid om nog 10000-en woningen te realiseren door optoppen, aanplakken, splitsen e.d. acht Katwijk niet realistisch: dit zet de leefbaarheid nog meer onder druk als niet tegelijkertijd ook meer (maatschappelijke) voorzieningen, groen, parkeren et cetera kunnen worden gerealiseerd. Bij verdere verdichting van het stedelijk gebied neemt het risico op verkeershinder ook toe.

Verder is de genoemde 'strategische transitieruimte' opzich een interessant concept. Maar binnen bestaand stads-en dorpsgebied (BSD) gaat dat geen zoden aan de dijk zetten. Juist de randen, de overgangsgebieden tussen dorpen en steden enerzijds en landelijk gebied anderzijds, zullen hierin een rol kunnen spelen. Niet door het naar buiten duwen van alles wat niet in gemengd stedelijk gebied 'past', maar door dat ene lege vakje aan de rand van de schuifpuzzel te benutten en zo beweging op gang te brengen.

- Hoe wordt rekening gehouden met het ruimtebeslag van aspecten die bepalend zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving? Zoals voorzieningen, gezondheid, klimaatadaptatie, groen?
- Blijft het mogelijk om het terugbrengen van differentiatie in veelal eenzijdig gebouwde verouderde buurten als middel om leefbaarheid te vergroten, mogelijk onder dit ruimtelijk voorstel? Wordt dit meegenomen in het kader?
- Zou u de Gedeputeerde Staten kunnen vragen of maatwerk mogelijk blijft en op basis van welk afwegingskader besloten wordt voor het ene gebied maatwerk aan te bieden en voor het andere gebied niet?
- Op welke wijze kan woningbouw als katalysator voor maatschappelijke opgaven fungeren? Het lijkt niet aan te sluiten bij het inzicht dat een veelheid aan kritische succesfactoren bepalend is voor het slagen van de grote ambitie op gebied van woningbouw. Denk aan energie, stikstof en mobiliteit.

(Sectorale) afspraken tot 2030 liggen vast, maar dat schuurt met het lange termijnperspectief 2050: dat begint nu

In het Ruimtelijk voorstel wordt ingezet op een integrale ruimtelijke ontwikkeling met als tijdshorizon 2050. Tegelijk wordt gesteld dat de gemaakte afspraken tot 2030 worden gerespecteerd. Deze laatste categorie zijn afspraken die sectoraal zijn ingestoken; niet integraal en niet met het oog op een duurzame ontwikkeling naar de verdere toekomst vanuit het brede welvaartspectief. Zo is voor Wonen alleen de met het Rijk afgesproken sectorale opgave tot 2030 opgenomen; een opgave die tot stand is gekomen op basis van bestaande woningbouwplannen en niet op basis van een gewenste samenhangende ontwikkeling van de functies binnen de provincie. Dat is tegenstrijdig met elkaar; hoe wordt de sectorale afspraken ingevlochten met het straks vastgestelde Ruimtelijke Voorstel- en uitwerkingen. Worden de sectorale afspraken dan gewijzigd en hoe ziet dit proces eruit?

Nabijheid is ook ons uitgangspunt: in de Stedelijke as, Valkenhorst en Zijlhoek/De Woerd en Rijnsburg-Noord

Nabijheid van voorzieningen, werk en onderwijs leidt tot minder verplaatsingen en daarmee tot een duurzame ontwikkeling. Nabijheid van (hoogwaardig) openbaar vervoer leidt tot minder autoverplaatsingen en dus een lagere druk op het regionale wegennet. De inzet van Katwijk op Valkenhorst en Zijlhoek / De Woerd past goed in dit uitgangspunt voor de ruimtelijke puzzel. Daarbij is het ten aanzien van openbaar vervoer en netwerken voor fietsers en voetgangers wel van belang dat de netwerken van uitstekende kwaliteit zijn. Het gaat dus niet alleen om het programmeren van ruimtelijke ontwikkelingen nabij deze netwerken, maar ook investeren in deze netwerken.

- Het begrip nabijheid gaat niet alleen over functiemenging, maar dient ook andersom te worden benaderd. Daar waar ruimtelijke ontwikkelingen logisch of wenselijk zijn, moeten ordenende netwerken worden gerealiseerd opdat de nabijheid ontstaat. Werken dichtbij huis heeft immers een positief effect op de duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. Dan moet dit wel in orde zijn om die nabijheid daadwerkelijk te realiseren. Dat is bijvoorbeeld aan de orde in Rijnsburg Noord. Het is van belang dat de provincie het ruimtelijk perspectief ook ruimte biedt voor deze denkrichting, anders wordt kansrijke verstedelijking onmogelijk gemaakt. Wij roepen de Gedeputeerde Staten, via u, hiertoe op.

Multimodale bereikbaarheid: eerst bewegen, dan bouwen. Bereikbaarheid over de weg blijft belangrijk

De koppeling tussen verstedelijking en bereikbaarheid is een goede zaak. Voor Katwijk blijft 'Eerst bewegen, dan bouwen' een belangrijk credo. De NOVEX Zuidelijke Randstad, met de ontwikkeling Oude Lijn (inclusief feeder vanuit Katwijk met de 5600 woningen op grote woningbouwlocatie Valkenhorst, sluit goed aan bij de ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente.

Het is goed dat in het document het belang van multimodale bereikbaarheid van voorzieningen en werklocaties wordt aangegeven. Met name voor de traditionele bedrijvigheid, die een aanzienlijk deel van onze economie betreft, is bereikbaarheid over de weg cruciaal. Transformatieopgaven en het versterken van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit in woongebieden kunnen leiden tot noodzakelijke investeringen in weginfrastructuur.

- Het is van belang dat de provincie oog heeft voor traditionele bedrijvigheid en het daarmee gepaarde belang van bereikbaarheid over de weg en dat meeweegt bij de uitwerking van het begrip Toegevoegde (maatschappelijke) waarde.
- Daarnaast betekent dit ook dat de inzet op regionale ontsluiting via de weg voortgezet moet worden. Niet voor niets is mobiliteit als een kritische succesfactor benoemd bij de Woondeals die gesloten zijn. De steun van de provincie is essentieel. Enerzijds om de bestaande knelpunten op te lossen en de regionale bereikbaarheid te verbeteren en anderzijds om hierin tot nadere samenwerking met het Rijk te komen. Katwijk geeft hier handen en voeten aan door met de regio te werken aan de Corridorstudie N206 Ruimte en mobiliteit - A44 – Zuidelijke ontsluiting Duin- en Bollenstreek. Deze Corridorstudie moet oplossingsrichtingen bieden om de nu al bestaande knelpunten op te lossen en de regionale wegstructuur te verbeteren.

Meer groen in en om de bebouwing: groenblauw raamwerk sluit goed aan bij het landschapspark Zuidvleugel

De ideeën voor het Groenblauwe Raamwerk, die we binnen Holland Rijnland in het verband van de westflank hebben ontwikkeld en opgenomen in de Regionale Investeringsagenda, sluiten goed aan bij wat er in de 'Ruimtelijke koers' wordt geformuleerd als opgave voor de leefbaarheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie. In het document wordt gerefereerd aan het landschapspark Zuidvleugel.

- Het Groenblauwe Raamwerk van Holland Rijnland sluit hier uitstekend op aan, als een van de regionale onderdelen en uitwerkingen van het landschapspark, rond de Oude Rijn. We zouden graag in regioverband met de provincie in gesprek gaan hierover. Daarnaast is de provincie voornemens meer bos aan te leggen. Als een van de relatief minst groene gemeenten uiten wij hierbij onze interesse in (het uitwerken van) dit voornemen van de provincie. Daarbij denken

we bijvoorbeeld aan de Mient Kooltuin die wordt ontwikkeld tot recreatieve buffer tussen de kwetsbare duinen en woongebied Valkenhorst

- 'Straatje erbij' moet gebiedspecifiek, niet generiek. Dit 'overall een beetje' acht Katwijk juist een gevaar voor het openhouden van het landschap; zo is het dichtslibben daarvan in het verleden gebeurd. Het vraagt juist gebiedspecifieke keuzes, zoals de verstedelijkingsas Katwijk – Leiden – Alphen aan den Rijn in Holland Rijnland. In Holland Rijnland is afgesproken het landschap zoveel mogelijk open te houden. Wonen en bedrijvigheid worden hoofdzakelijk in- en aansluitend aan de stedelijke as gefaciliteerd. 'Straatje erbij' moet gebiedspecifiek, niet generiek.

Natuurontwikkeling en ondergrens aan het open landschap, maar wel met multifunctioneel ruimtegebruik en kansen voor recreatie en toerisme

Er is weinig aandacht voor recreatie en toerisme in het Ruimtelijk voorstel. In het document wordt een ondergrens aan het open landschap gesteld. Dat is een goed voornemen. Onze oproep is om niet eenzijdig te kijken naar de landbouw hiervoor maar ook aandacht te hebben voor innovatie in de landbouw/teelt en daardoor veranderend ruimtelijk profiel. Door innovatie in de landbouw/teelt (bijvoorbeeld verticale teelt) krijgt deze een andere verschijningsvorm die wellicht beter past in andere (bebouwde) gebieden. Denk hierbij aan bijvoorbeeld Trappenberg Kloosterschuur in gemeente Katwijk. En andersom geldt het ook: juist ander (neven)gebruik, zoals recreatie en (duurzaam) toerisme, kan een impuls zijn voor het openhouden van het landschap. Ditzelfde gaat op voor natuurontwikkeling.

- De kansen voor en door recreatie en toerisme blijven onderbelicht in voorliggend ruimtelijk voorstel. We verzoeken de provincie dit onderdeel nader uit te werken en toe te voegen in het koersdocument.

De zorg als economische sector in het kader van brede welvaart en tekort aan personeel?

In het Ruimtelijk Voorstel ontbreekt onzer inziens de enorme opgave om voldoende personeel in de zorg te krijgen. De schatting is dat waar nu 1 op de 7 mensen in de zorg werkt, dit in 2040 1 op 4 zal moeten zijn. Vanuit Wonen en zorg is het essentieel om daar de komende jaren personeel voor te krijgen. Moeten we in dat verband de zorg ook niet zien als een economische sector waar we actief op in moeten zetten? Niet met het oog op economische groei (smalle welvaart), maar met het oog op de brede welvaart en kwaliteit van leven. Kunt u de Gedeputeerde Staten hiernaar vragen en verzoeken hoe de Gedeputeerde Staten de opgave om voldoende personeel in de zorg te krijgen, met het oog op brede welvaart en kwaliteit van leven, beziet in relatie tot het Ruimtelijk Voorstel?

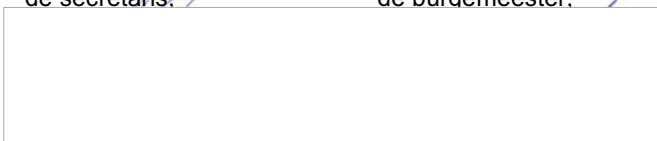
Namens het gehele college van Katwijk bedank ik u hartelijk voor de genomen moeite onze brief te lezen. Wij hopen dat u onze opmerkingen en vragen wilt voorleggen aan de Gedeputeerde Staten, zodat de (toekomstige) inwoners van Katwijk, de regio en Zuid-Holland nog meer baat hebben bij de uitwerking van deze benodigde koers in een provincie waar de puzzel zo groot is.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Katwijk,

de secretaris.

de burgemeester.

mr. drs. R. T. Jie Sam Foek

ir. C.L. Visser

College van Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde Mw. A.L. Koning
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

☎ 14 0 186 | 088 - 647 36 47

✉ info@gemeentehw.nl

🌐 www.gemeentehw.nl

Onderwerp

Ruimtelijk Voorstel in het
kader van de Ruimtelijke
Puzzel

Datum

14 februari 2024

Contactpersoon

Joost Ridderhof

Bijlage

Ons kenmerk

Z/23/204231

Geachte mevrouw Koning,

Het Ruimtelijke Voorstel is de provinciale koers naar een toekomstbestendig Zuid-Holland 2050. Naar aanleiding van de behandeling van een eerste concept in Provinciale Staten in december 2023 bood u Provinciale Staten onlangs een nieuw concept ter bespreking aan.

U kiest in het nieuwe concept van het Ruimtelijk Voorstel voor sturen op kwaliteit, waarbij water en bodem sturend nog meer als randvoorwaarde wordt gehanteerd. Omdat de ruimte schaars is er niet meer voor alle opgaven ruimte. Niet alles kan meer in Zuid-Holland. In uw Ruimtelijk Voorstel legt u een prioriterings- en verdelingsvraagstuk voor die keuzes en sturing noodzakelijk maakt. U schetst een beeld van de opgaven die op ons afkomen.

Wij herkennen de analyse van de opgaven en onderschrijven de sturende ruimtelijke principes. Ook uw lagenbenadering van de opgaven juichen wij toe. Maar u legt nog geen puzzel voor Zuid-Holland en de Hoeksche Waard.

Als Hoeksche Waard zijn wij ongelukkig met generieke piketpalen die u nu al slaat en grote gevolgen zullen hebben voor ons eiland. Het lijkt of u met uw beleid alleen luistert naar de wensen van steden en niet naar wensen van een niet hoog stedelijke gebied als het onze. Wij missen de balans, het noodzakelijke maatwerk, schuifruimte, en het echte puzzelen met de opgaven. Voordat u dit Ruimtelijk Voorstel uitwerkt in uw omgevingsbeleid moeten we eerst samen de puzzel voor ons eiland leggen.

De ontwikkelingen en de ambities vanuit de innovatieve landbouw hebben de potentie om de Hoeksche Waard uit te laten groeien tot een voorbeeld van extensieve landbouw in Nederland. Een duurzame, innovatieve landbouw kan één van de motoren zijn om de circulaire economie handen en voeten te geven. We herkennen dus de omvangrijke opgaven zoals u die in de laag van de ondergrond: bodem, water en natuurlijk ecologisch ecosysteem voor ons ziet. Wij zetten ons daar graag de komende decennia voor in.

Maar in de bescherming van vruchtbare landbouwgronden bent u zo rigide dat juist daardoor de brede welvaart in de Hoeksche Waard onder druk komt te staan. Omdat de Hoeksche Waard snel vergrijsst, sneller dan het landelijk gemiddelde, is het van cruciaal belang dat de vitaliteit van de dorpen aandacht krijgt. U zet ons eiland op slot. Wij willen geen grootschalige stedelijke ontwikkelingen in ons buitengebied. Wij koesteren ons eiland en staan voor behoud door ontwikkeling. Maar het toepassen van het 'no net land take' principe gaat veel te ver. Wij hebben ruimte nodig voor opgaven als waterberging, elektriciteitsvoorzieningen en woningbouw. Uw weigering om in het spoor van de wijziging van uw omgevingsbeleid de Molenpolder op de zogenaamde 3 ha kaart op te nemen is voor ons onbegrijpelijk. Ook met beperkte ontwikkelruimte blijft de Hoeksche Waard een 'agrarisches gebied' en houden we het eiland vitaal.

Wij koesteren ons eiland en zoeken naar een toekomst die bij ons past. De schaarse ruimte en de vele ruimtevragers maken dat we in de Hoeksche Waard keuzes moeten maken in wat wel en wat niet. Die keuzes verdienen doordenking. De puzzelstukken moeten voor ons eiland scherper in beeld. Samen met u willen we zoeken naar Hoeksche Waardse slimme combinaties tussen meerdere opgaves en soms keuzes maken die pijn doen.

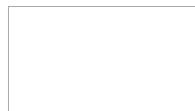
Wij roepen daarom op nu eerst met ons gebiedsgericht een puzzel te leggen voor de Hoeksche Waard waarin ruimte is voor dialoog en gezamenlijke keuzes, voordat u onomkeerbare generieke beslissingen neemt.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

D.E. Koops
secretaris

F.D. van Heijningen
burgemeester

Deze brief is digitaal goedgekeurd en daarom niet persoonlijk ondertekend.

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
6 maart 2024

Ons kenmerk
PZH-2024-850108332
DOS-2022-0003410

Uw kenmerk
Z/23/204231

Aan college van Burgemeester en Wethouders,
gemeente Hoeksche Waard

Onderwerp

Ruimtelijke puzzel – Reactie op inbreng Ruimtelijk Voorstel

Geacht college,

Dank voor uw brief die ik mocht ontvangen in het kader van de Ruimtelijke Puzzel. In de afgelopen periode is vanuit u, samen met veel van onze gebiedspartners, meegedacht en input geleverd bij de totstandkoming van de Ruimtelijk Voorstel, als onderdeel van het traject Ruimtelijke Puzzel. Via deze weg wil ik u nogmaals hartelijk bedanken voor uw inbreng en betrokkenheid.

In uw brief geeft u aan de analyse van de opgaven en sturende ruimtelijke principes uit het Ruimtelijk Voorstel te herkennen en te onderschrijven. Ook geeft u aan de indeling volgens de lagenbenadering van de opgaven toe te juichen. Maar u geeft ook aan dat met de generieke piketpalen die nu gelegd zijn in het Ruimtelijk Voorstel nog geen puzzel in de Hoeksche Waard wordt gelegd en dat deze niet als rigide ingezet moeten worden. U noemt hierbij de keuze om vruchtbare landbouwgronden meer te beschermen.

Deze keuze is mijns inziens anders bedoeld dan u lijkt op te vatten in uw brief. Ik zie dat bij de verdeling van de ruimteclaims de agrarische sector vaak het onderspit delft. Daarom wordt, ook in samenwerking met het ZH-PLG, gekeken of er genoeg ruimte geboden wordt voor de agrarische sector. Met het college van GS denk ik nu na over het stellen van een ondergrens. Hoe dat in te vullen is nog niet bepaald. Samen met de rest van het college wil ik er in ieder geval voor zorgen dat er in de toekomst voldoende landbouwgrond en overig onbebouwd gebied is van goede kwaliteit. Dit ook met het oog op daarmee samenhangende opgaven op het gebied van water, klimaat, natuurherstel en energie.

Ik herken niet uw beeld dat het Ruimtelijk Voorstel alleen luistert naar wensen van onze steden. De opgaven in onze fysieke leefomgeving, in zowel de stedelijke als landelijke delen van Zuid-Holland, zijn talrijk en groot. De opgaven gaan voor heel onze provincie iets betekenen.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

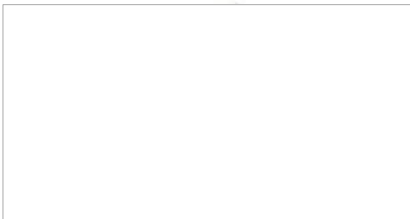
In gezamenlijkheid uitwerken

Uw behoefte aan uitwerking en concretisering herken ik. Die heb ik ook. Onze nieuwe koers in het Ruimtelijk Voorstel schetst op hoofdlijnen de inrichting van de ruimte in onze provincie. Het stuk is een beleidsvoornemen dat vraagt om verdere uitwerking. Uitwerking welke plaatsvindt in het vervolgtraject van de puzzel maar ook in bijvoorbeeld het ZH-PLG.

In gesprek en afstemming met u en andere gebiedspartners werk ik samen met mijn collega's in GS de komende periode stapsgewijs aan een verdere uitwerking van de koers en de keuzes die daarbij horen. Dit doen we zowel thematisch als gebiedsgericht. Ik wil daarbij ook de effecten van keuzes nader in beeld brengen, aansluitend bij de wens hierover van Provinciale Staten.

Er is dus nog veel werk te verzetten. Dat doe ik graag samen met u en andere gebiedspartners. Ik kijk dan ook uit naar het vervolg en ons volgende gesprek.

Hoogachtend,

drs. ir. A.L. (Anne) Koning

Het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 23 februari 2024

Referentie: ZH/WvG/MvD/24.025

Betreft: **Uitgangspunten LTO Noord m.b.t. ruimtelijke processen Zuid-Holland**

Geacht College,

LTO Noord heeft naar aanleiding van het bestuurlijk overleg rondom de Ruimtelijke puzzel (d.d. 8 februari 2024) grote zorgen over de uitwerking van de verschillende ruimtelijke processen in Zuid-Holland. Dit geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, aanleiding om een reactie hierover kenbaar te maken aan de provincie Zuid-Holland.

Ruimtelijke processen, waterdoelen en landbouwgronden

Waar aanvankelijk in het kader van de herinrichting van het landelijk gebied alle ogen gericht waren op het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) gaat de aandacht van de provincie nu ook steeds meer uit naar andere ruimtelijke processen in Zuid-Holland als de Ruimtelijke puzzel, NOVEX en Regionale Energiestrategieën. Sterker nog, de Ruimtelijke puzzel is zelfs leidend geworden.

LTO Noord is van mening dat de ruimtelijke processen in Zuid-Holland parallel aan elkaar zouden moeten lopen zonder dat het ene proces boven het andere staat. Pas dan is er kans van slagen. Bovendien is LTO Noord geschrokken van het feit dat het realiseren van concrete waterdoelen als bijvoorbeeld een verhoging van het grondwaterpeil, met name in het veenweidegebied, door de provincie Zuid-Holland als voorwaarde wordt gezien voor invulling van de ruimtelijke processen. Dit is uiterst onwenselijk omdat er juist gelegenheid moet zijn om samen met alle betrokken partijen in het landelijk gebied invulling te geven aan waar wat mogelijk is binnen deze provincie. Daarbovenop staat er in de Ruimtelijke puzzel dat goede agrarische grond voor de agrarische sector behouden moet blijven. In alle opgaven die er nu liggen ziet LTO Noord daar niets van terug. De land- en tuinbouw blijft de sluitpost van de ruimtelijke ordening-begroting. LTO Noord ziet graag concrete invulling vanuit provincie Zuid-Holland waaruit blijkt dat men voor de land- en tuinbouw staat.

LTO Noord wil graag nog een keer haar uitgangspunten ten aanzien van de ruimtelijke processen in Zuid-Holland onder de aandacht brengen:

1. Stakeholders

Bij een gebiedsproces zijn alleen stakeholders betrokken die aan de doelstelling van het gebied een bijdrage kunnen leveren! Partijen die niets toevoegen aan het proces horen niet aan tafel te zitten.

2. Natuur en stikstof

De opgave voor stikstof wordt vrijwel volledig bepaald door de te nemen maatregelen onder de VHR en Natura 2000. De totale doelen en ambities voor Natura 2000 zijn daarbij ook nog aan toekomstige herijking onderhevig. Dat maakt deze opgave moeilijk grijpbaar en roept de vraag op waar de definitieve eindstreep is, zeker nu ook een opgave voor groenblauwe dooradering (10% in 2050) bovenop Natura 2000, NNN en de bossenstrategie wordt vastgelegd. De totale oppervlakte boerenland die dit alles zal kosten is substantieel. Wij schatten deze in op ongeveer een derde van

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

de landbouwgrond in Zuid-Holland. Verdere afname van het areaal landbouw ondermijnt de landbouwstructuur en bevordert versnippering. Dat is niet acceptabel, zeker gevoegd bij de grote onzekerheid rond de oplossing van de 'Ruimtelijke puzzel', met in Zuid-Holland zeer waarschijnlijk forse ruimteclaims op basis van NOVEX (waaronder woningbouw) ten koste van landbouwgrond.

Wij verzoeken de provincie dringend om bij de realisering van de groenblauwe dooradering het agrarisch areaal te ontzien door invulling via vooral bestaande (water)infrastructuur en andere bestaande lijnelementen. Groenblauwe dooradering mag geen negatieve planologische doorwerking hebben. Voor elk van de Natura 2000-gebieden zijn in de beheerplannen en natuurdoelanalyses herstel- en beheermaatregelen vastgelegd. Uit de natuurdoelanalyses blijkt dat het beheer in veel Natura 2000-gebieden achterblijft. Omdat het beheer een belangrijke factor is voor het realiseren van de beoogde natuurdoelstellingen moet ervoor gezorgd worden dat het beheer conform gemaakte afspraken wordt uitgevoerd. Alle partijen moeten verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van de gemaakte afspraken. Onvolledige gegevens bij de totstandkoming van de NDA heeft als effect dat positieve ontwikkelingen (zoals veenmosrietland) niet gemarkeerd worden in de rapportage.

Voor wat betreft stikstofreductie door boeren is het zeker denkbaar en haalbaar dat er goede voortgang richting de 41%-doelstelling kan worden bereikt, met name langs de weg van innovatie en voer- en managementmaatregelen. Wat er niet in gaat, komt er immers ook niet uit. De gereedschapskist van boeren is effectiever dan velen denken. Dit blijkt uit allerlei onderzoek. Daarnaast zal door de provincie met veel meer creativiteit gekeken moeten worden naar bedrijfsverplaatsingen. Hier wreekt zich dat er niet of onvoldoende gekeken wordt naar de gebiedsprocessen 'van onderop', die met passen en meten schuifruimte zullen opleveren met gronden van boeren die al voornemens zijn te stoppen. Een belangrijk probleem waarvoor de provincie geen perspectief biedt is stikstof uit zee. De teksten op dit punt blijven vaag en onbeslist. Dat moet echt anders.

3. Zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting

De vragen rond zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting in relatie tot de landbouw zullen in nauwe samenspraak met de sector opgepakt moeten worden, met name langs het spoor van innovatie, efficiënt gebruik en zelfvoorzienendheid. Waar mogelijk op langere termijn zorgen op dit punt zijn, kost een brede aanpak meer tijd dan wordt geïmpliceerd. In de tekst ontbreken belangrijke keuzes op landelijk niveau maar wel op het grondgebied van de provincie, zoals een beweegbare afsluiting van de Nieuwe Waterweg. Zonder een dergelijke voorziening blijft 80% van het zoetwater gebruikt naar de Noordzee afstromen.

4. Perspectief voor de bollenteelt

De ontwikkeling van de bloembollenteelt op zand is ruimtelijk begrensd. Als voor de realisatie van bijvoorbeeld water- of natuurdoelen herschikking of verplaatsing van bedrijven noodzakelijk is, dan moet voor deze bedrijven 'verplaatsingsruimte' beschikbaar zijn. Daarbij is van belang dat voor het bloembollenareaal geen krimpscenario geldt. Dit betekent dat het noodzakelijk is om buiten de bestaande ruimtelijke begrenzing van het bollengebied verplaatsingsruimte te realiseren.

5. Klimaat

De ambitie is om de veenweidegebieden te vernatten. Wij blijven hier ernstig bezwaar tegen maken. Boeren met 20 cm drooglegging is niet mogelijk. In dat opzicht willen wij ook niet de permanente bewijslast ('comply or explain') dat dit niet kan. Daarnaast zijn er regio's zoals het Restveengebied waar boeren nu al worden 'uitgerookt' omdat het peil niet meer wordt geïndexeerd.

De beoogde plannen hebben te weinig oog voor de bredere consequenties van vernatting. De bufferwerking/sponswerking van het agrarisch veengebied wordt immers sterk verkleind bij een hoger grondwaterniveau. Het opvangen van piekbuien in deze, over het algemeen sterk verstedelijkte, regio's is dan niet meer mogelijk doordat het opnemend vermogen van de grond er niet meer is. Dat gaat knellen in deze provincie die nu al niet adequaat is voorbereid op de overlast van clusterbuien.

Ten aanzien van methaan is nog veel onzeker. Onderzoek loopt nog. Vernatting heeft namelijk ook negatieve consequenties voor methaanuitstoot. Het effect verschilt overigens per perceel. Omdat de ruimtelijke processen vooral ruimtelijk en opgave-gericht zijn ingestoken en voorbijgaan aan de praktische vragen, ontstaan hier grote risico's voor de vele boeren in de Zuid-Hollandse veenweiden die dat prachtige gebied nu tegen lage maatschappelijke kosten onderhouden.

Wij zijn voorstander van het opstellen van een 'beheercheck' binnen de gebiedsprocessen in vooral de veenweidegebieden. Deze check – gericht op reguliere landbouw - moet vooral aangeven hoeveel vee er in het gebied nodig is om de doelen te bereiken en het gebied open te houden. Dat betekent dat in een beheercheck gekeken moet worden naar de ecologie (hoeveel vee is er nodig voor het beheer) maar ook naar de economie (borgten verdienen model ondernemers). Want zonder verdienen model voor agrarische ondernemers zijn er geen beheerders in het gebied. Het is van belang dat beide componenten volwaardig worden geborgd in een beheercheck.

6. Overgangsgebieden

LTO Noord verzet zich tegen overgangsgebieden onder welke naam of term dan ook. Hieronder valt ook het begrip 'landschapsgrond'. Dit begrip is niet eens helder gedefinieerd. Ook als er geen voornemen is om planologische maatregelen aan zulke instrumenten te koppelen, blijft het gevaar dat deze gronden uiteindelijk toch een stempel krijgen die negatief doorwerkt op de agrarische bedrijfsvoering. Het is beter en zuiverder om de landschapsgronden uit het PPLG te strepen en de daaraan gekoppelde financiële middelen in te zetten via andere instrumenten om de doelen te bereiken.

Mocht er in gebiedsprocessen, na interactie met alle belanghebbenden inclusief alle betrokken boeren, een voorkeur zijn voor een extensieve zone of iets vergelijkbaars, dan is dat voor ons alleen acceptabel als sluitstuk van dat gebiedsproces, overigens altijd zonder aanwijzing als planologisch- of beleidsinstrument.

De grondopgave is groot. Grondeigenaren en -gebruikers moeten gezamenlijk de grondpuzzel leggen en hierin in gelijke mate betrokken zijn. Het oprichten van een groundbank gedomineerd door de overheid is uit den boze. In gevallen waar de opgave complex is, kan het landinrichtings-instrumentarium (WILG) mogelijk een oplossing bieden. Het is onduidelijk wat de ruimteclaim is van de gestelde en niet nader onderbouwde natuuropgave. Voordat deze claim gehonoreerd kan worden moet een impactanalyse uitgevoerd worden en dan pas besluitvorming.

Goede landbouwgrond is schaarse grond en moet agrarische grond blijven, en zeker niet zomaar afgewaardeerd worden tot natuurgrond. Om te kunnen overleven is het voor de land- en tuinbouwsector van essentieel belang dat er een kritische minimale omvang aan landbouwgrond blijft bestaan. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit in bepaalde gebieden al is bereikt. Bij een verdere krimp van de landbouw komt het bestaansrecht van de agrarische sector in Zuid-Holland in gevaar. Praktische gevolgen hiervan zijn dan onder meer dat het bijvoorbeeld voor dierenartsen of afnemende partijen niet meer interessant is om in een gebied te gaan werken.

7. Landbouwperspectief

Perspectief voor boeren en tuinders moet een veel prominentere rol krijgen in de ruimtelijke processen. Kortheidshalve verwijzen we hier naar de Toekomstvisie 2030 van LTO Nederland op dit punt met de titel 'Over goed eten, mooi groen en sterk ondernemerschap'. Hierboven wezen we al op de transitiepaden die in dit visiedocument van een stevig fundament worden voorzien, net als de SER eerder deed. Deze visie raakt ook aan het probleem dat de opgaven als in beton gegoten doelen en verplichtingen worden gedefinieerd. Hier is veel meer ruimte voor doelsturing. Het perspectief voor de landbouw, als onderdeel van de visie voor voedselzekerheid, dient een primaire structurerende keuze te zijn, wat wil zeggen dat als deze niet gewaarborgd is, de plannen niet door kunnen gaan dan wel moeten worden aangepast. Agrariërs die hun bedrijf willen voortzetten moeten in de gelegenheid worden gesteld om hun bedrijf aan te passen aan de wettelijke eisen en maatschappelijke wensen. Door de veelheid en stapeling van eisen en wensen kunnen veel agrariërs hun bedrijf niet meer aanpassen en wordt de bestaanszekerheid van bedrijven sterk ondermijnd.

Boeren en tuinders zijn onderdeel van de oplossing

Om te werken aan de ambities van de ruimtelijke processen zullen boeren en tuinders hun bedrijfsvoering moeten aanpassen. Dat is overigens niets nieuws. De meeste agrarische ondernemers zijn continu bezig met het nadenken over aanpassingen in hun bedrijfsvoering om een duurzaam en toekomstbestendig bedrijf te hebben. Voor een aantal agrariërs zal dat echter betekenen dat ze hun bedrijf beëindigen. Ook dat is ondernemen. De blijvers zijn zich bewust van hun rol als producent van veilig en gezond voedsel maar voelen ook een bredere verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een schone, gezonde en mooie leefomgeving. De mogelijkheden hiervoor zijn legio. Het gaat bijv. over het duurzaam opwekken van elektriciteit, warmte en gas, het vasthouden en bergen van water, het versterken van de biodiversiteit boven en onder de grond, het vastleggen van koolstof en versterken van het landschap. Soms kan dit zonder dat het de agrariër of de maatschappij iets kost. Maar als je grotere stappen wilt zetten dan is daar een aanvullend verdienmodel voor nodig. Dat kan de boer of tuinder niet alleen. Er is hulp voor nodig om dit langjarig te regelen. De ene keer met een aanmoedigingssubsidie, de andere keer met extra beleidsruimte en weer een andere keer met structurele financiering. Vaak is het wel zo dat boeren en tuinders deze diensten beter en goedkoper kunnen doen dan wanneer deze functies door anderen worden gedaan. Bovendien wordt hiermee het platteland leefbaarheid gehouden en wordt een kaalslag voorkomen.

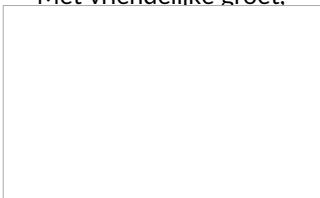
Slot

Resumerend zijn wij van mening dat de provincie trots moet zijn op de kracht van de agrarische sector en op het open landschap. En zuinig moet zijn op de kwalitatief goede landbouwgronden, deze moeten gekoesterd worden. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op de sector af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en vooral met de ondernemers in het buitengebied.

Wij willen u vragen niet verder invulling te geven aan de ruimtelijke processen voordat de uitgangspunten van LTO Noord zijn meegenomen in het provinciaal beleid. Er is op dit moment nog te veel onduidelijk over de opgaven die de sector heeft of toebedeeld gaat krijgen. De huidige uitwerking zal voor nog meer onrust zorgen dan er nu al in de sector is.

Wij zijn graag bereid dit schrijven mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A.P. Verhorst
Voorzitter LTO Noord Zuid-Holland

**Gemeente
Rotterdam**

Stadsontwikkeling
Klimaat, Bouwen, Wonen
Drs. C.M. Zeegers MA

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Retouradres: Postbus 70012, 3000 KP Rotterdam

Provincie Zuid-Holland
Gedeputeerde Staten
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Ons kenmerk: M2402-8093 - 24bo003306

Onderwerp: Reactie op Ruimtelijk voorstel

Datum: 1 maart 2024

Geacht College,

De ruimtelijke uitdagingen in Zuid-Holland zijn groot. Rijk, provincie, gemeenten en andere partners moeten in goede samenwerking werken aan een toekomstbestendig Zuid-Holland. U heeft hiertoe een eerste aanzet gedaan met het Ruimtelijk Voorstel. Hiervoor spreken wij graag nogmaals onze waardering uit. Binnenkort ligt het Ruimtelijk Voorstel voor in de Provinciale Staten en wordt onder andere dit Ruimtelijk Voorstel gebruikt in het kader van de nationale Nota Ruimte en het provinciale omgevingsbeleid. Wij constateren dat een aantal opgaven verdere uitwerking vragen. Zowel het ontwikkelperspectief voor het stedelijk gebied tussen Leiden en Dordrecht als het ontwikkelperspectief voor het Rotterdamse havengebied zien wij graag prominenter naar voren komen. Tegelijkertijd beseffen wij dat de tijd beperkt is geweest om te komen tot dit ruimtelijk voorstel. Daarom vinden we het belangrijk om in de verdere uitwerking samen op te trekken op de vraagstukken die op ons afkomen en waarvoor het Ruimtelijk Voorstel nu nog onvoldoende richting en houvast biedt. Hieronder lichten wij deze graag nader toe.

Kracht van de stedelijke regio Leiden-Dordrecht, de Zuidelijke Randstad

De stedelijke regio Leiden-Dordrecht, het Novex-gebied Zuidelijke Randstad, is de grootste stedelijke regio van Nederland. Economisch is het een belangrijke motor van Nederland. Tegelijkertijd liggen hier grote opgaven, die vragen om slimme oplossingen waarin we belangen en functies combineren, om de kracht van deze metropolitane regio te behouden en versterken. Zowel de kracht als deze opgaven zien wij nog onvoldoende terug in het ruimtelijk voorstel. Wij werken samen aan een ontwikkelperspectief voor het Novex-gebied Zuidelijke Randstad en vertrouwen erop dat het perspectief van de Zuidelijke Randstad als krachtige en toekomstbestendige metropool daarin goed zal terugkomen.

Woningbehoefte en transitie van de economie vragen om een perspectief dat verder reikt dan 2035

Wij zien dat de maatschappij sociaal en economisch in hoog tempo in verandering is. Veranderingen die nieuwe inzichten voor ruimtelijke inrichting vragen en veranderingen die veel bredere afwegingen vragen dan ruimtelijke keuzes alleen.

Momenteel schetst het Ruimtelijk Voorstel het beeld dat Zuid-Holland na 2035 te weinig ruimte heeft om alle ontwikkelingen op te vangen. De verwachting is dat Nederland en deze regio ook na 2035 groeit. De ruimtevraag voor wonen en werken blijft ook na 2035 groot. Het ruimtelijk voorstel doet voor deze thema's geen voorstellen voor groei en ontwikkeling na 2035, maar constateert dat de mogelijkheden hiertoe beperkt zijn. Wij delen dat beeld niet. Wij denken dat er wel degelijk mogelijkheden zijn voor verstedelijking na 2035, zowel in de steden als langs (bestaande en nieuwe) backbones van openbaar vervoer. Graag nemen we in het Ruimtelijk Voorstel en de Nota Ruimte op dat Zuid-Holland ook na 2035 voldoende kan ontwikkelen om een significante bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de regio, heel Nederland en (noordwest) Europa. Een dergelijke doorkijk vraagt ingewikkelde keuzes omdat de ruimte beperkt is, maar deze moeten we niet uit de weg gaan om het investerend vermogen in de Zuidelijke Randstad te behouden.

De haven als sleutel in de grote transitie van Nederland

De economische betekenis van de haven is momenteel groot, maar staat ook onder druk. De energie-, grondstoffen- en materialentransitie zal voor een groot deel in de haven vorm kunnen krijgen. Als we niet succesvol zijn in de energietransitie in de Rotterdamse haven ondervindt heel Nederland de negatieve effecten, zowel economisch als in relatie tot klimaatdoelen. De combinatie van een krachtige metropool en de Rotterdamse haven is, aldus het Novex ontwikkelperspectief haven, de sleutel tot succes. Wij constateren dat het op 7 december gezamenlijk bestuurlijk vastgestelde ontwikkelperspectief voor de haven nog niet in het ruimtelijk voorstel is verwerkt. Wij vertrouwen erop dat we bij de verdere uitwerking van dit ruimtelijk voorstel dit vastgestelde ontwikkelperspectief als vertrekpunt hanteren.

Afsluitend

Gezien de grote en complexe opgaven die hierboven kort zijn aangestipt vinden wij het van belang om daar in gezamenlijkheid een vervolg aan te geven. De complexiteit vraagt om een goede samenwerking en ook maatwerk-oplossingen. We willen voorkomen dat het omgevingsbeleid dit maatwerk belemmert.

De Novex-gebieden zijn wat ons betreft een goede basis voor de samenwerking van rijk, provincie, gemeenten, waterschappen, het Havenbedrijf en bedrijfsleven. We zouden graag de Novex samenwerkingen, waarin meerdere partners actief zijn, gebruiken voor de verdere invulling van het Ruimtelijk Voorstel en de uitwerking daarvan in het omgevingsbeleid van de betrokken overheden

Wij steken daarom heel graag de hand uit om dit Ruimtelijk Voorstel verder uit te werken en samen te werken aan een krachtig Zuid-Holland.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

De burgemeester,

J.H. Meijer, L.s.

A. Aboutaleb

CC. Provinciale Staten Zuid Holland

De voorzitter van Provinciale Staten van Zuid-Holland
via statengriffie@pzh.nl

Datum Leusden, 4 maart 2024
Kenmerk HR/20240304001/GD/SvT
Betreft Ruimte voorstel i.h.k. van de Ruimtelijke Puzzel

Geachte leden van Provinciale Staten,

Bij gebreke van gelegenheid om in te spreken tijdens uw Statenvergadering van 6 maart a.s. bij het agendapunt 3.a 'Ruimtelijk Voorstel in het kader van de Ruimtelijke Puzzel' richt HISWA-RECRON zich tot u via deze brief. Zou u deze bij de stukken willen voegen zodat deze tijdig kan worden gelezen door de Statenleden?

Over hetgeen over recreatie en toerisme is opgenomen moeten we helaas vaststellen dat, ondanks het cruciale belang van deze functies voor de leefbaarheid en beleefbaarheid van Zuid-Holland én de eerdere inspraak in de Commissie namens HISWA-RECRON niet tot noodzakelijke opwaardering van deze functies en waterrecreatie, in het Ruimtelijk Voorstel heeft geleid. Dat valt te betreuren. Z-H PLG gaat vooral over 'Natuur en Stikstof'. De 'Ruimtelijke Puzzel' vooral over 'Wonen en Werken'. Daartussen is het - qua aandacht - helaas karig gesteld in Zuid-Holland.

Noodkreten die door ons in ambtelijke overleggen werden geslaakt over in een eerder bestuurlijk overleg verschaalde concept-teksten, werden afgedaan met dat dat voor later, namelijk voor de uitwerking is. Nee, recreatie en toerisme zijn niet 'voor later, voor de uitwerking'. Het zijn immers geen sluitposten. (Water)recreatie en toerisme zouden voor de leefbaarheid, beleefbaarheid en aantrekkelijkheid van Zuid-Holland óók hoofdthema's moeten zijn die bijdragen aan de provinciale welvaart én welzijn. Dat vergt een visie op themaniveau in deze puzzel. De uitwerking zou dan specifiek voor verblijven, wandelen, fietsen, varen en routenetwerken kunnen zijn.

██████████, werkzaam bij het Bureau voor Vernieuwing, kwam in januari 2021 voor het Recreatiesector-medium 'Pretwerk' tot de observatie dat Recreatieterreinen op basis van CBS gegevens over 2015 zelf slechts maar tot 2,54% van het totaal komen. Slechts 2,54%..., elke Nederlander heeft volgens die cijfers gemiddeld 20,7 m2 aan bruto dag- en verblijfsrecreatiegrond ter beschikking. De Zeeuwen 74 m2 p.p. De Zuid-Hollanders maar tussen de 11 tot 15 m2 p.p. Weliswaar met de meeste recreatiegrond in de provincie maar ook met de meeste inwoners. Er is dus ook hier behoefte aan extra ruimte voor recreatiegrond.

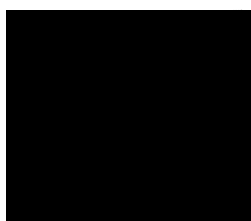
Dat recreatie en toerisme in het Ruimtelijk Voorstel wordt gezien “om bij een groter wordende bevolking, meer vrije tijd en de groter wordende groep bezoekers van buiten Zuid-Holland het recreatief gebruik en toerisme in balans te houden met de omgeving”, dus kennelijk vooral ‘als bedreiging’ wordt gezien, om ‘in de hand te houden’ of ‘te bezweren’ terwijl extra ruimte wegens tekort aan ruimte nu al broodnodig is, geeft er blijk van dat GS in ieder geval ten dele verkeerde prioriteiten stelt.

De zinnen “Veel landschap, met name aan stadsranden en overgangen is ook nog weinig beleefbaar, de opgave is om hier meer recreatie mogelijk te maken. Daar zouden met een nieuwe impuls toevoegingen gedaan kunnen worden” maakt dit onvoldoende concreet en daarmee het belang onvoldoende herkend. “Zouden ... kunnen ... worden”. Dit klinkt als een sluitpost-tekst.

Recreatie en toerisme (en dat laatste is veel meer dan enkel de dagrecreatieve iconen. Waar staat de verblijfsrecreatiesector genoemd? Waar wordt waterrecreatie uitgewerkt?) bieden juist kansen en naar actuele maatstaven broodnodig, juist voor de Zuid-Hollander, zeker als er meer Zuid-Hollanders bij komen. Aan Provinciale Staten is het vandaag om deze omissie te corrigeren.”

Met vriendelijke groet,

HISWA-RECRON,
Namens deze,

Directeur

Provincie Zuid-Holland

Aan Provinciale Staten via statengriffie@pzh.nl

Datum Berkenwoude, 2 maart 2023

Ons kenmerk 20240302-027

Betreft Behandeling Ruimtelijk voorstel 6 maart 2024

Geachte Statenleden,

In de media kreeg de bouwlobby van gemeenten in het Groene Hart afgelopen weken veel aandacht. De gemeente Krimpenerwaard speelde daarin een prominente rol. De Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard wil haar grote zorgen over de ruimtelijke ontwikkelingen en bouwambitie in ons gebied met u delen. De gemeente claimt 2.200 woningen meer nodig te hebben dan de 1.800 eenheden die de provincie heeft berekend, terwijl in de periode 2018 tot en met 2023 al 1.305 woningen zijn bijgebouwd (bron CBS). De NVWK verzet zich tegen het uitgangspunt van voortgaande groei die aan de claim van de gemeenten ten grondslag ligt. Wij lichten een en ander toe in deze brief en doen een beroep op uw wijsheid en verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid van het Groene Hart op de langere termijn.

De Krimpenerwaard is, zowel qua cultuurhistorie die (nog) zichtbaar is in het eeuwenoude open slagenlandschap tussen de oude bebouwingslinten, als qua natuurwaarden in polderlandschap en biodiversiteit heel bijzonder. De NVWK doet met haar bijna 1.000 leden veel aan bescherming, monitoring en tellingen van planten en dieren om ontwikkelingen vast te leggen en te volgen.

In het Groene Hart, waar de Krimpenerwaard middenin ligt, is sinds het loslaten van de beschermende status Nationaal Landschap in 2011 in razend tempo gebouwd. De landschappelijk waardevolle tegenhanger van de stedelijke omgeving verliest in snel tempo aan natuur- en landschapskwaliteit. De Krimpenerwaard is het laatst overgebleven nog relatief onaangetaste groene gebied in het Groene Hart, en is daarmee toenemend van waarde voor de bewoners van in- en omliggende gemeenten.

Voor veel inwoners die in de Krimpenerwaard geboren zijn, is het authentieke gebied hun referentiekader: zo zijn ze het gewend en ze beseffen ten diepste niet wat er op het spel staat: het verlies van hun prachtige, unieke leefomgeving door de ruimtelijke ontwikkelingen, die ook hier in snel tempo doorgaan.

NVWK

BESTUDEERT
BESCHERMT
EN BEHEERT

Secretariaat

Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda

T [REDACTED]
E info@nvwk.nl
I www.nvwk.nl

BTW 8124.11.018
KvK 40464354

Er is na de decentralisatie van het ruimtelijk beleid een groot gebrek aan regie, aan samenwerking tussen de lagere overheden: zij vullen binnen de eigen grenzen woningbouw, infrastructuur en bedrijventerreinen in, met als resultaat op alle terreinen versnippering. Meer huizen is meer mensen, meer verkeer, meer behoefte aan werk en voorzieningen, maar óók aan meer groen, schone lucht en recreatie areaal in onze toch al overvolle provincie. Landbouw en natuur kwamen door alle plannen nog meer in de knel. Als we op de huidige manier plannen blijven maken, verliezen we nóg meer van het unieke karakter van het Groene Hart, dat ons wereldwijd onderscheidde van grote agglomeraties elders.

De Natuur- en Milieufederaties van Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht hebben een startnotitie voor een zg. Groene Hart Pact ontwikkeld. Het Groene Hart Pact promoot meer regie op ruimtelijke ontwikkelingen. Het lijkt ons zeer waardevol als de provincie als partij in NOVEX het Pact nadrukkelijker zou omarmen.

Inmiddels is er het Ontwikkelperspectief Groene Hart 2023, waarvoor een Uitvoeringsagenda in de maak is. Het Ontwikkelperspectief voorziet echter niet in bescherming van wat ons nog rest van het Groene Hart, of in regie op duurzame ruimtelijke ontwikkelingen. Wij zijn bang dat het initiatief Groene Hart Pact te laat en met te weinig komt voor de Krimpenerwaard en een aantal andere Zuid-Hollandse plattelandsgemeenten. Het is de bedoeling dat ondertekenende partijen zichzelf houden aan de ruimtelijke bescherming van dit mooie landschap. De huidige lobby om te komen tot grootschalige uitbreiding van het bouwareaal geeft niet het vertrouwen dat zelfregulering werkelijk gaat helpen. Wij doen daarom een dringend beroep op het bestuur van de provincie tot bescherming van het groen (natuur én landbouw) in het Groene Hart, en inde Krimpenerwaard in het bijzonder.

Wij hebben zorgen over de toekomst van de Krimpenerwaard. Op 4 juli 2023 heeft de gemeenteraad van Krimpenerwaard de Woonvisie vastgesteld, alweer en nog steeds met het super ambitieuze streefgetal van 4000 woningen, alle gesitueerd in het buitengebied met nu nog agrarische bestemming. Voor wiens behoefte? Niet voor alleen de eigen inwoners, voor hen is volgens uw eigen berekening uitbreiding van de woningvoorraad met 1.800 eenheden voldoende.

Als belangrijkste argument voor groei wordt verlies aan leefbaarheid van dorpen genoemd. Het geeft te denken dat toename van het aantal inwoners als voorwaarde voor leefbaarheid wordt genoemd. Het wordt nauwelijks onderbouwd, alternatieve oplossingen zoals bezorging aan huis, beter OV worden niet serieus uitgewerkt en gevolgen voor mobiliteit worden niet benoemd.

Economische impulsen blijken voor gemeenten een enorme trigger. Daarom noemen we ook dat de Raad op 9 januari 2024 een Bedrijventerreinvisie heeft vastgesteld waarin een uitbreiding met 35 hectare wordt voorzien.

NVWK

BESTUDEERT
BESCHERMT
EN BEHEERT

Secretariaat

Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda

T [REDACTED]
E info@nvwk.nl
I www.nvwk.nl

BTW 8124.11.018
KvK 40464354

Verdere ruimteclaims liggen daarom in het verschiet voor wat betreft verkeer en vervoer. Maar de bestaande infrastructuur, vooral de N-wegen 207 en 210, kan het verkeersaanbod nu al nauwelijks verwerken, met congesties bij de Algerabrug, Schoonhoven, Lopik en IJsselstein als blikvangers. Ook het OV heeft hier veel last van: het leidt op de N210 in de spits van en naar Utrecht bijna dagelijks tot een langere reistijd van 15-30 minuten. Zo zetten we onszelf nu al helemaal klem.

We zijn dan ook heel blij om te lezen: Provinciebestuurder Anne Koning (Ruimte): "Na de nieuwe Alphense wijk Gnephoek is afgesproken dat er amper nog grote bouwlocaties worden toegestaan. Alleen al Krimpenerwaard heeft zes nieuwe bouwplekken aangewezen die verder gaan dan 'enkele straatjes erbij' (=citaat De Jonge). Dat kunnen we niet rijmen met onze zorgvuldig gemaakte keuzes". Maar het draait natuurlijk om bescherming door de meerderheid in Provinciale Staten. Daarom wensen we u allen in Provinciale Staten veel wijsheid met deze afweging.

We hopen en verwachten dat meer mensen in de Provincie de Krimpenerwaard groen en agrarisch willen laten blijven: als cultuurhistorisch, landschappelijk en qua natuurwaarden belangrijk gebied - óók in het belang van de vele, vele omringende stedelingen die immers 'om de hoek' wonen. Want ook Krimpenerwaardse recreatiegebieden werden in Coronatijd ontdekt en overlopen en moesten beperkingen instellen vanwege deze behoefte.

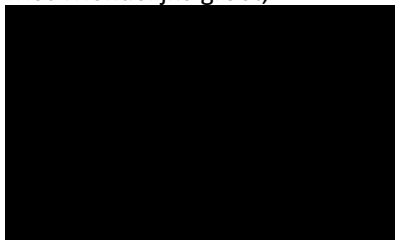
Het Groene Hart Pact is een initiatief dat behoeften én partijen kan samenbrengen. We hopen dat het kans krijgt. Hopelijk wordt op 6 maart vastgehouden aan het 'straatje erbij'. En wordt er niet meer ruimte geboden dan dat.

Groei van inwoneraantal als noodzakelijk zien voor vitaliteit vinden wij juist getuigen van een gebrek aan vitaliteit, dat je niet oplost door extra veel huizen te bouwen. Provincie, daag gemeenten uit om met betere plannen te komen.

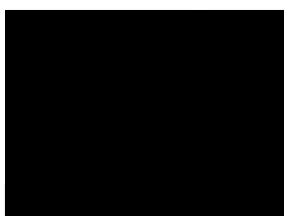
Nogmaals heel veel sterkte en wijsheid gewenst!

Wij doen u hierbij graag de uitnodiging om u als Provinciale Staten of individuele fracties te ontvangen in de Krimpenerwaard.

Met vriendelijke groet,

secretaris NVWK

voorzitter NVWK

NVWK

BESTUDEERT
BESCHERMT
EN BEHEERT

Secretariaat

Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda

T [REDACTED]
E info@nvwk.nl
I www.nvwk.nl

BTW 8124.11.018
KvK 40464354